

MAGYAR LAPOK

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T.**
Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyáriás Elemér**

Az angol külügyminisztérium a németellenes propagandalevelekkel megtagadta a közösséget

Henderson berlini nagykövet Hitler világbéke-javaslatai felől tudakozódik

Londonból jelentik: Az angol alsóház pénteki ülésén John Tilmore konzervatív képviselő kérdést intézett a kormányhoz, mit tud a King Hall féle levelekről, amelyekkel az utóbbi hetekben milliószámra árasztották el Németországot.

Butler külügyi államtitkár a kérdésre válaszolva a leghatározottan leszögezte, hogy a kormánynak semmi köze sincs a levelekhez. Nem felel meg a valóságnak az az állítás, hogy a King Hall féle leveleket a külügyminisztérium, vagy éppen Halifax külügyminiszter közreműködésével küldték volna Németországba.

Londonból jelentik: A „Daily Mirror” című angol lap politikai levelezője azt írja, hogy az angol parlament folyosóin elterjedt hírek szerint Sir Neville Henderson berlini angol követ nemsokára érintkezésbe lép Hitler vezérrel, hogy megállapítsa, melyek volna Hitler világbéke javaslatai. Londoni külföldi körök állandóan hangoztatják, hogy Hitler kancellár békekeztsust akar tenni és hogy a német külügyi hivatal burkoltan célzott Henderson előtt annak kívánatos voltára, hogy tompítsák az angol propagandát.

A Reuter-ügynökség diplomáciai levelezője úgy értesül, hogy Londonban általános érdeklődéssel fogadták egy német hivatalos személyiségnek azt a kijelentését, hogy Németország visszautasítja a danzigi probléma háborús megoldását. Nem látnak okot arra, hogy kételkedjenek a német kormánynak abban a szándékában, hogy a szeptemberi nemzeti szocialista partnap békenap legyen. Az angol kormány azonban már világosan ismertette álláspontját minden oldalról a Chamberlain és Halifax nyilatkozatainak megismétlését nem látják szükségesnek.

A német felfogás változatlan a danzigi kérdés békés megoldása tekintetében

Berlinből jelentik: Német politikai körökben esodálkozást keltett az angolsajtónak az a közlése,

mely szerint német helyről a danzigi kérdéssel kapcsolatban kijelentették, hogy Németország Danzig miatt nem kíván háborút. A német sajtó már többször hangoztatta, hogy Németország a danzigi kérdést nem tartja olyan kérdésnek, amit kizárólag csak háborúval lehetne megoldani, s Hitler vezér is az ügyre vonatkozó minden beszé-

Az angol-japán tárgyalások túljutottak a válságos ponton

Általános formulát találtak a további megegyezésre. Nagy lelkesedés Tokióban. A tőzsdén rakétaszerűen emelkedtek az értékek

Tokióból jelentik: Hiranuma japán miniszterelnök pénteken hosszasan tárgyalt Arita külügyminiszterrel. A megbeszélés után elhatározta, hogy szombat délelőttre minisztertanácsot hív össze az Arita és Craigie angol nagykövet között lefolyt tárgyalások megvitatására.

Illetékes japán forrásból azt közlik, hogy a részletkérdések megvitatására már előkészítették a területet, miután a tiencsini kérdés alapját képező általános kérdéseket sikerült megoldani.

A Reuter közli, hogy pénteken Craigie nagykövet rendkívüli kihallgatást kért Aritától, s kérte az azonnali fogadtatást, ami meg is történt. Ez alkalommal terjesztette elő azt az általános formulát, melynek alapján a megoldás megtörténhetik.

dében a békés megoldást ajánlotta. Érthetetlen tehát, hogy egy ismert német felfogást ilyen szenzációs beállításban közölnek. A német politikai körök ezt a műveletet úgy fogják föl, hogy ez is kísérlet akar lenni a német-lengyel feszültség fokozására.

**A danzigi lengyel főbiztos tiltakozása
a csütörtöki halálosvégű határincidens
miatt**

Danzigból jelentik: A csütörtöki határincidens alkalmával lelőtt lengyel határőr ügyében Lengyelország danzigi főbiztosa erőlesen tiltakozott a szabadváros szenátusánál és fenntartotta magának a jogot, hogy a vizsgálat eredménye szerint követeléseket támasszon. Közölte a főbiztos, hogy a lengyel határőrök parancsot kaptak fegyverhasználatra határsértés esetén.

A párizsi lengyel nagykövet Londonban

Párizsból jelentik: A párizsi lengyel nagykövet Londonba utazott. Kijelentette, hogy utazása magánjellegű.

Londonból jelentik: Az angol-japán tárgyalások — beavatott politikai körök szerint — túlhaladták a válság pontját. Arita, japán külügyminiszter és Craigie angol nagykövet is osztja ezt a bizakodó felfogást.

A Domei Iroda jelentése szerint japán körök úgy hiszik, hogy az angol nagykövet a pénteki megbeszélések során ígéretet tett, hogy kormánya elismeri, miszerint Tiencsinben rendellenes helyzet áll fenn, tartózkodni fog hármítól, ami a japán érdekeket veszélyezteti és megtesz minden szükséges intézkedést Tiencsinben a rend és a béke biztosítására.

A japán nemzeti közvéleményben óriási lelkesedést keltett a jó fordulatról érkezett hír, melynek nyomán rakétaszerű emelkedések állottak elő a tőzsdén is. Viszont a kínai nemzeti kormány körében aggodalom támadt, hogy vajjon Anglia milyen engedményeket kíván tenni Japánnak. Ezekben a körökben azt mondják, hogy a Kínában érdekelt többi nagyhatalom hozzájárulása nélkül a kilenchatalmi egyezmény (a kínai területeken az összes külföldi érdekeltségek egyenjogúságáról szóló nemzetközi szerződés) sérelme volna, ha Anglia engedményeket tenne Japánnak.

Amerika nem közvetít

Washingtonból jelentik: Hull külügyminiszter egy sajtóértekezleten kijelentette, hogy Amerika és Anglia a tiencsini ügyben véleményt cserél egymással. A továbbiakban kijelentette, az Egyesült Államok kormánya nem gondol arra, hogy Japán és Anglia között közvetítsen. Anglia ezt nem is kívánja.

Nagyszabású földreform Sziciliában

Hatszáz ezer hektár földet osztanak ki huszezer család között

Rómából jelentik: Az olasz kormány rendeletet adott ki, melynek alapján a szicíliai nagybirtokokat felosztják és azokon mintafalvakat létesítenek. A rendelet Szicília területén nagy örömet és lelkesedést váltott ki.

A rendelettel kapcsolatosan az olasz sajtó nagy meglepéssel könyveli el Mussolini bejelentését, mely Olaszország őszinte békeakarátát fejezte ki. Megállapítják a lapok, hogy amikor nyugat felől riasztó háborús hírek érkeznek, Olaszország békés és gyümölcsöző gazdasági tervek megvalósításához látott hozzá. Rámutatnak a lapok a szicíliai földbirtokreform óriási jelentőségére. A szicíliai hűbértokok még a Bourbonok alatt keletkeztek és területük 603 ezer hektárt tesz ki. Erre a terület-

re, amelyen eddig csak ezeregyszáz család élt, most húszezer családot telepítenek le.

A legújabb olasz cirkáló elnevezése. — Grandi igazságügyminiszter hivatali esküje. A római angol nagykövet udvariassági látogatása

Rómából jelentik: Mussolini intézkedésére az első cirkálót, amelyet az idén Olaszország vízrebocsút „Constanzo Ciano” névre keresztelnek.

Grandi az újonnan kinevezett igazságügyminiszter Victo Emanuel király és császár előtt, az uralkodó nyári tartózkodási helyén letette a hivatali esküt.

Rómából jelentik: A római angol nagykövet péntek este udvariassági látogatást tett Ciano külügyminiszternél.

Egyszerre négy magyar megyéspüspököt nevezett ki a Szentszék

Vatikánvárosból jelentik: A Szentszék félhivatalos lapja, az *Osservatore Romano*, tegnapi számában egyszerre négy magyar megyéspüspör kinevezését hozza nyilvánosságra, ami szinte páratlan eset a magyar katolikus egyház közelmúlt történetében.

Az Apostoli Szentszék az új püspöki kinevezésekkel elsősorban a múlt ősz során Magyarországhoz visszacsatolt rozsnói és kassai egyházmegyékről gondoskodik, amennyiben a rozsnói egyházmegye élére megyéspüspökké *Bubrics Mihály* eddigi rozsnói apostoli kormányzót, a kassai egyházmegye élére pedig dr. *Madarász István* magyarországi nagyváradi kanonok, kultuszminiszteri osztályfőnököt nevezte ki. Dr. *Csársky József* felszentelt püspök, az eddigi kassai apostoli kormányzó a kassai egyházmegye szlovák főnhatóság alatt maradt részét fogja továbbra is mint apostoli kormányzó vezetni.

Ugyancsak gondoskodott az apostoli Szentszék a gróf *Mikes János* lemondásával évek óta üresedésben levő szombathelyi püspöki szék betöltéséről is. A szombathelyi egyházmegye élére, mint megyéspüspök dr. *Grósz József*, volt győri nagyprépost került, aki ezt az egyházmeg-

gyét mint apostoli kormányzó már évek óta vezette.

Végül kinevezte XII. Pius pápa a nemrég elhunyt dr. *Tóth Tihamér* veszprémi megyéspüspök utódját is, dr. *Czapik Gyula* magyarországi nagyváradi preláts-kanonok személyében.

Dr. *Czapik Gyula* egyházi pályája Temesvárról indult el, ahol éveken át volt teológiai tanár és egyházi folyóiratok szerkesztője. Imperiumváltáskor Budapestre költözött, ahol előbb az *Egyházi Lapok*-at, majd a *Magyar Kulturát*-t, később a nagy elterjedtségű *Szív*-et, legújabbán pedig az *Utunk* c. aszketikus folyóiratot szerkesztette. Ugyancsak az ő nevéhez fűződik a Korda könyvkiadó r.-t. erőteljes felvirágoztatása. Kiváló érdemei elismerésül a Szentszék dr. *Czapik Gyulát* már éveken ezelőtt a magyarországi nagyváradi káptalan tagjává, ezelőtt négy esztendővel, ezüstmiséje alkalmából pedig pápai prelátsussá nevezte ki.

A most kinevezett négy magyar megyéspüspök közül *Bubrics Mihály* és dr. *Grósz József* már felszentelt püspökök, dr. *Madarász István* és dr. *Czapik Gyula* püspökké szenteléséről a közeli napokban történik intézkedés.

Könnyebb egy elefántot ellopni, mint egy parányi rádiumot

Találón neveztek el rádiumkopónak azt az amerikai műszert, melyet nemrégiben szerkesztettek az elveszett, ellopott rádium könnyű megtalálására. Százhuszöt dollárba kerül egy rádiumkopó, mely lényegében egy hordozható Geiger-Müller-féle atomszámoló s mióta ezzel keresik Amerikában az eltűnt rádiumokat, alig akadt eset, hogy nem sikerült legalább részben megtalálni az értékes, de egyáltalán veszedelmes elemet.

A kórházakban általában oly kismennyiségű rádiumot használnak, hogy nem esoda, ha néhány elkallódik egy-egy rádiumtű. A rákbetegek kezelésénél sem használnak az orvosok 100 ezredgrammál több rádiumot s ez nem foglal el nagyobb helyet, mint egy gombostűfej. Legtöbbször hozzá is kevernek a rádiumhoz egyéb sókat, hogy nagyobb helyet foglaljon el, de így is egészen parányi platiná-, vagy ezüst-tűk hegyében is elférnek. A tűk másik végén ugyan hosszú drótszálat kötnek hozzá biztonság kedvéért, de ez még távolról sem elég biztosíték az elkallódás ellen. Elég gyakran megtörténik a kórházakban, hogy amikor a beteg testéről elveszik a besugárzás végeztével a rádiumot, néhány pillanatig nem törődnek a tüvel, vagy tubussal és belekerül a használt kötszerek közé, kiviszik a szeméthe. Hyenkor aztán megindul utána a hajszá, nemcsak azért, mert a legkisebb rádiummennyiség is ezeket ér, hanem azért is, mert életveszélyes lehet, ha gyanútlan kézbe kerül.

Szerencsére a rádium nagyon könnyen elárulja magát a sugárzásával. Hiszen az orvosok is azért használják, mert igen erős és átható röntgensugarakat lövel ki magából szakadatlanul. Ezek az úgynevezett gamma-sugarak szétroncsolják a rákdaganatokat, de veszedelmesek az egészséges testre is. A gamma-sugaraknak azt a tulajdonságát lehet kihasználni az elveszett rádium keresésében, hogy környezetében jó nagy távolságban vezetővé teszik a levegőt. Mindenki ismeri az egyszerű elektroszkópot, melyben, ha elektromossággal van megtöltve a két vékony aranyfűstlap szétáll. Ha ilyen elektroszkópot rádiumsugarak érnek, a levegő vezetővé lesz az aranyfűstlapocskák összecusokdnak. Az elektroszkóp azonban legtöbbször nem elég érzékeny az elkallódott rádium felkutatására s ezért a kutatást most már az atomszámolóval szokás inkább végezni. Lényegében ez a műszer is azon alapul, hogy a gamma-sugarak vezetővé teszik a levegőt. Ha közelből gamma-sugarak érik a műszert, a beleszerelt hangszóró kattogni kezd, szinte ugatni, mint a szimatot fogó kutya. És a szimata olyan jó, hogy 40—50 méterről megérez 20 milligramm rádiumot.

Az amerikai kórházakban, ahol rádiummal dolgoznak csaknem mindenütt van kéznél egy rádiumkopó is, hogy ha esetleg eltűnik egy rádiumkészítmény, azonnal hozzáláthassanak a kereséséhez. És egész sor, szinte legendás siker fűződik már a különös műszerhez. Így például az egyik esetben az operációs asztalról tűnt el egy rádiumtű s mire észrevették a hiányát, kiderült, hogy belekeveredett az eldobott kötszerek közé s a szeméttel együtt már el is szállították egy hatvan kilométer távolban lévő szeméttelre. Azonnal kimentek a rádiumkopóval s kezdtek keresni a tűt. A szeméttelben disznók turkáltak s egyszer csak kattogni kezdett a hangszóró, mikor az egyik koca közelebe merészkedett. Nyilván az nyelte le a rádiumot. Levágták és meg is került az elveszett kincs a gyomrában. Mászor pedig a csatornahálózatban indultak keresésére az elveszett rádiumnak s a kopó segítségével sikerült is kihalászni a szennyvízből.

Amióta a rádiumkopóval dolgoznak, alig fordult elő eset, hogy ne találták volna meg legalább részben az elveszett rádiumot s körülbelül az a helyzet, hogy az ellopott elefántot könnyebb elrejtteni, mint egy parányi rádiumot.

Beaudenom-Gerely:

Elmélkedések az Evangéliumról

A híres francia aszketikus ironak elmélkedési sorozatából 3 kötet jelent meg eddig:

- I. kötet: Az adventi és karácsonyi időről szól.
- II. kötet: Jézus apostoli életéről ír.
- III. kötet: Az Ur imáját, hegyibeszédét, Jézus apostoli szellemét, stb. dolgozza fel.

Egy-egy kötet ára kartonkötésben 200 lei.

Az arab nemzeti tanács a zsidó terror ellen sztrájkot rendelt el Palesztinában

Jeruzsálemből jelentik: A palesztinai arab nemzeti tanács egész Palesztinában hirdeményt függesztett ki, mely felszólítja az arab lakosságot, hogy haladéktalanul lépjen sztrájkba és tiltakozzék a fokozódó zsidó terror ellen.

Nosz Andor sikere a Rádió Ujság nótaversenyén

Nagyváradi. Saját tud. Komoly, szép sikert ért el városunk magyar társadalmának egyik népszerű tagja, *Nosz Andor*, az Andrényi-cég tisztviselője, akit a közönség mint kitűnő műkedvelőt is ismert eddig. Számtalan jótékony célú előadáson szerepelt a népszerű *Nosz Andor* és kiforrott előadói képességével, művészi alakítóképeségével messze túlszárnyalta a műkedvelői színvonalat. Most azonban másoldalú sikeréről értesültünk. Mint ismeretes, a Rádió Ujság első főszerkesztője, *Lasz Gallner* Ernő emlékeztetere minden évben pályázatot ír ki nóta-versenyre. Az idén a szokásos nótaversenyt márciusban hirdették meg. A versenyt *Nosz Andor* is megpályázta és öt magyar nótát küldött fel a bizottsághoz, amelyeknek szövegét és zenéjét is ő szerezte. Az elmúlt napokban *Balász Árpád*, a Rádió Ujság főszerkesztője értesítette a tehetséges *Nosz Andort*, hogy a beérkezett többszáz pályázat közül három hangulatos muzsikájú, poétikus szövegű hallgatójával megnyerte a nótaverseny első díját és a három zenemű a Magyar Zenealbum legközelebbi számában megjelenik. A bíráló bizottságban a magyar zenei élet kiváló művelői és szakértői, *Balász Árpád*, *Kárpáthy Miklós*, *Papp Viktor* és *Vigh György* vettek részt, akiket a közönség a rádióból is jól ismer. A szép és komoly siker alkalmából tisztelői és barátai sok gratulációval halmozták el a közszeregetben álló, tehetséges *Nosz Andort*.

A nagyváradi a „Stafut Negustoresc” közleményei

Értesítjük tagjainkat, hogy testületünk titkárnij hivatalában (Rimanóczy-utca 8. sz. telefon 33-36. sz.) a hivatalos órák alatt délelőtt 8 és fél—1, d. u. 3 és fél—7-ig úgy személyesen, mint telefonon mindennemű a kereskedelem és ipar gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben, díjmentesen kapnak fevilágosítást.

Azt tapasztaljuk, hogy a különböző hatóságok ellenőrzések alkalmával az illetékes szervek mindég találunk olyan dolgokat, melyeket kihágásnak minősítenek s amelyekről viszont az érdekelt kereskedők azt hitték, hogy teljesen rendben vannak. Testületünk éppen ezért nagy gondot kíván fordítani mindazokra a teendőkre és kötelezettségekre, amelyeket a törvény a kereskedők és iparosok részére előír. E célból hírlapi közlemények s külön körlevelek útján fogjuk tagjainkat értesíteni minden új törvényes rendelkezéséről. Ezeket az értesítéseket mindenkor a hivatalos lapban, a Monitorul Oficialban megjelent rendelkezések alapos áttanulmányozása után, valamint a lehetőség szerint az illetékes hatóságok vezetői és a rendelkezések alkalmazására hivatott szervekkel történt előzetes megbeszélés alapján fogjuk közzétenni.

Illetékes helyről kapott felhívás folytán kérjük tagjainkat, hogy a törvényes üzletnyitási és zárási időt sziveskedjenek betartani.

A cégbejegyzések ellenőrzésével kapcsolatban megjelent közleményre való tekintettel felhívjuk kartársainkat, hogy sziveskedjenek titkárnij hivatalunkban bemutatni a birtokukban levő okmányokat, melyek alapján a kereskerést gyakorolják.

Felhívjuk tagjaink figyelmét arra, hogy a városi adó és illeték kivetési jegyzőkönyvek elleni fellebbezések 20 napi határideje azok részére, akik a kivetési tárgyaláson jelen voltak, a kivetés napjától számít, akik nem voltak jelen, azoknál a kivetési jegyzőkönyv kézbesítésétől. Titkárnij hivatalunk az érdeklődőknek bővebb fevilágosítást nyújt.

A magyar miniszterelnök tájékoztató szemléltje Kárpátalján

A pécsi vizsgálóbíró elkoboztatta Lajos Iván németellenes röpiratát. A valótlan állítások miatt bünvádi eljárás indul a szerző ellen

Ungvárról jelentik: Teleki Pál miniszterelnök péntek reggel Kárpátaljára érkezett, ahol többnapos szemléltetést tesz, hogy a vidék társadalmi és gazdasági viszonyairól behatóbban tájékozódjék.

Budapestről jelentik: Félhivatalosan közlik: „A kormány, a mai napon tudomására jutott adatokból megállapította, hogy dr. Lajos Iván „Németország háborús esélyei a német szakirodalom tükrében” című munkája olyan valótlanokat tartalmaz, amelyek súlyosan sértik Magyarország külpolitikai érdekeit. Ez oknál fogva az igazságügyminiszter utasította a pécsi ügyészséget, terjesszen indítványt a vizsgálóbíró elé a fenti sajtótermék lefoglalására és a bünvádi eljárás megindítására. A vizsgálóbíró helyt adott az indítványnak és a pénteki napon hozott határozatával az ország külpolitikai érdekeit veszélyeztető, valótlan állítások miatt elrendelte a fentemlített sajtótermék lefoglalását.”

Nem vásárolhatnak a termelőktől új-búzát a közvetítő-kereskedők

Bucurestiből jelentik: Július 17-ével megkezdődött az egész országban az új búzaértékesítési törvény gyakorlati alkalmazása. Ennek megfelelően minden vármegyében megalakulnak a megyei buzaértékesítési hivatalok, amelyeknek kötelessége az új búzára szóló adásvételi megállapodások jóváhagyása s egyben annak ellenőrzése, hogy a buzaértékesítési törvény és a kormány óhajtatásainak szellemében történjenek.

Az új búzaértékesítési törvény az óbuzára nem terjed ki s így a termelő és vásárló között létrejövő eladásokat csak az új búzára kell a megyei hivatal tudomására adni. Ez a hivatal a vásárlásokról írásbeli igazolást állít ki, amely egyben annak bizonyosságául szolgál, hogy a termelő megkapta a búzáért a törvényes, hivatalos árat. A megyei hivatalok gondoskodni kötelesek arról is, hogy az új búzára történt elővételi megállapodásokat a felek ne tartásák be, amennyiben ezáltal a termelő hátrányosabb helyzetbe kerül.

A földművelésügyi minisztérium szigorú utasítást adott ki arról, hogy a megyei hivatalok a közvetítő kereskedőknek az új búza értékesítésébe való bekapcsolódását minden eszközzel akadályozzák meg. Ezeket a kereskedőket a kormány kártékony elemnek minősíti, akik a gazdák bérén élőködnek. Azt sem fogják megengedni, hogy maguk a termelők vásároljanak más termelőktől gabonát.

Hatalmas erdőtüz Szatmármegyében

Szatmár. Saját tud. Pénteken a délutáni órákban az erdődi járásban levő Baba-Novac telep lakosai megdöbbenve vették észre, hogy a falut környező erdőből hatalmas sűrű füst száll fel. Azonnal értesítették a csendőrséget, akik a helyszínre kivonulva megállapították, hogy az erdőnek egyik része lángokban áll. Fellármázták a környék közseit és telefonon értesítették a szatmári tűzoltóságot. Munkájuk elcsúszott csak arra irányulhatott, hogy a tüzet helyhez kössék és megakadályozzák a továbbterjedését. Ezért árkokat vontak, a fák egész sorát kidöntötték és sikerült is az

éző erdőrészt, mintegy nyolc holdnyi területet elszigetelni. Azután hozzáálltak a tűz oltásához és a késő esti órákra a tüzet nagyjában el is fojtották. A kár többszáz ezer leire rug. A csendőrség megállapítása szerint a tüzet az okozta, hogy az erdőben tehénpásztorok tüzet raktak, hogy szalonnát piríthassanak. Vigyázatlanságuk folytán a tüztől lángralobbant az erdő száraz füve, majd a környező bokrok fogtak lángot és pillanatok múlva már az egész erdő rész lángokban állott. A gondatlan emberek ellen szigorú eljárás indult.

Utazzék

Németországba

60% vasúti kedvezmény

KÖNNYITÉSEK A MÁRKABESZERZÉSNEK

Ilyen olcsó az egyéni utazások vasúti költsége:

1. București - Budapest - Wien - Salzburg - Innsbruck - München - Augsburg - Nürnberg - Passau - Wien - Budapest - București.
2 oszt. kb. Lei 7.000. - 3 oszt. kb. Lei 4.750
2. București - Budapest - Wien - Salzburg - München - Nürnberg - Frankfurt - Mainz - Köln - Hannover - Berlin - Breslau - Cernăuți - București.
2 oszt. kb. Lei 7.600. - 3 oszt. kb. Lei 5.100
3. București - Cernăuți - Breslau - Berlin - Hamburg - Bremen - Hannover - Braunschweig - Leipzig - Dresden - Breslau - Cernăuți - București.
2 oszt. kb. Lei 6.700. - 3 oszt. kb. Lei 4.450

Felvilágosítással és prospektussal szolgál minden utazási iroda és az
OFICIUL TURISTIC GERMAN
BUCUREȘTI - CALEA VICTORIEI Nr. 114

A japán hadsereg partraszállott Csungkingban

A város eddig ideiglenes székhelye volt a kínai nemzeti kormánynak. Dél-Kínában is nagyobb előnyomulást tettek a japán csapatok

Tokióból jelentik: A japán csapatok a légi és vízi haderők támogatásának védelme alatt partra szálltak Csungkingban. Ezzel a Jangsekiang folyó mentén haladó japán hadsereg Középkínában ahhoz a városhoz érkezett el, melyet Csangkaisek kormánya ideiglenes székhelyül választott.

Elfoglalták a japán csapatok Hongkongtól északra egy kikötővárost is. A kínai csapatok rövid ellenállás után az ország belsejébe vonultak vissza.

Hongkongból jelentik: A macaoi portugál gyarmat közelében, Montman kínai erődöt a japánok néhány napi gyilkos harc után bevették. A kínaiak kétségbeesett ellenállást fejtettek ki, s az utolsó csepp vérig védelmezni akarták az erődöt. A japánok napokon át tartó ágyútüze azonban megtörte a kínaiak ellenállását, a japán csapatok pénteken partra szállhattak az erődítések vidékén.

A mérsékelt japán politikusok ellen merényletet készítettek elő Tokióban

Tokióból jelentik: A tokiói rendőrség összehívást leplezett le, mely három befolyásos, mérsékelt irányzatú japán politikus ellen irányult. Az összehívások el akarták tenni láb alól Kurihejuasa pécsetört, valamint a császári háztartás főnökét és Matino grófot, aki nagy befolyással bír az uralkodónál. A japán sajtó a legtartózkodóbban foglalkozik az ügygel, de köztudomású, hogy az említett személyiségek az angol-japán vitában mérsékelt állásfoglalásukkal a radikális köröket maguk ellen hangolták.

Bulgária tájékoztatói olasz, angol és francia irányban

Szófiából jelentik: Kiosseivanoff bolgár miniszterelnök fogadta a szófiai olasz követet és hosszasan tanácskozott vele.

Mussanoff, a bolgár képviselőház elnöke Londonból jövet Párizsba érkezett.

Józseffalváért

Julius 19-iki lapszámában lenyugtázott 8930 lei nagymajtényi és 1715 lei gilváci gyűjtés részletezése:

A nagymajtényi (Szilágy megye) hívek adományai:

Diczig Béla plébános	300
Tinkó István segédlelkész	100
Lád Simon gazdálkodó	50
Villand Róza	50
Rist János kőműves	50
Kerner József gazda	40
Toma József	40
Fecser Mihály gazda	23
Steib Vendel gazda	20
Tempfli István gazda	20
Brendli Pál kántortanító	100
Özv. Toma Pálné tanítónő	100
Id. Háuler János	100
Merk Mihály	50
Gábriel János	50
N. N.	100
Háuler György	60
Uhl Vencel	30
Özv. Wieland Jánosné	50
Weisz Lajos	30
Felber István	50
Wieland István	50
Májér Pál	30
Áltfater János	50
Felber Ferenc	50
Háuler József	30
Cireizer Mátyás	30
Toma János	100
Zsoldos Hermína	100
Özv. Schmied Istvánné	100
Áltfater Pál	25
Özv. Toma Györgyné	50
Boecher Katalin	100
Markovits Márton	30
Özv. Lád Karolyné	100
Kerner Pál	50
Brendli Sándor	100
Czukli József	100
Elchlinger József	100
Napholcz József	100
Mózer János	100
Kerner Márton	100
Toma Pál	100
Toma György	100
Wieland Pál	100
Wieland János kereskedő	100
Villand Márton	200
Merk János, Temető-utca	50
Merker János	50
Idős Áltfater Antal	50
Wieland Pál kerékgyártó	50
Ludescher Antal	50
Id. Mózer István	50
Kiss István	50
Erni Pál	50
Geiger Vendel	50
Özv. Toma Vendelné	50
Schrádi Ignác	50
Smied János	40
Geiger István	40
Felber Vendel	40
Özv. Papp Józsefné	40
Révai Pál	30
Ginál Antal	30
Herman János kerékgyártó	30
Rist Márton	30
Ványószky Béláné	30
Funkenhauser Gergely	30
Özv. Wieland Pálné	30
Szolomájer József	25
Mutter Mihály	25
Wieland István	25
Gozár Ernő	25
Vili János	100
Vili Lajos	100
Csirák János	100
Idős Fecser Vencel	100
Voleitz Antal	100
Ginál Pál kőműves	100
Özv. Fischer Pálné	50
Rist Pál	50
Idős Erni Márton	50
Özv. Ludescher Gáspárné	50
N. N.	50
Idős Reiz János	50
Fecser János	50
Weissenbacher János	50
Geiger János	50
Özv. Merk Jánosné	50
Ifj. Schwarckopf Pál	50
Erni István	50
Ifj. Villand Pál	40
Idős Popomájer János	40
Ifj. Erni György	46
Ifj. Napholcz József	30
Lád Vendel	30
Galliker István	30
Fischer István	30
Özv. Czundel Sándorné	30
Fecser Pál	25

Keeszenheimer Józsefné	100
Idős Erni Pál	100
Napholcz Pál	100

20 leit adományoztak:

Merker Mihály, Stibli István, Háuler János, Rist György, Mózer István, Leiz Mihályné, Áltfater János, Mokka Pál, Kerner János, Wáldraf Simonné, Popomájer Antal, Czubler Pál, Stibli István, Toma József, Májér József, Háuler Mihály, Wieland Ferenc, Erni Gyula, Áltfater Antal, Reiz János, Ginál Jánosné, Áltfater József, Háuler Pál, Fecser István, Popomájer Antal, Lád József, Schmidt Ferenc, Komády Lajos, Kinczel Jánosné, Ama Ignác, Háuler Jó-Háuler István, Áltfater Pál, ifj. Wie-Leiz János, Mokka Pálné, Ama István, Toma Mihály, Ginál István	760
Zsefné, Lád István, Áltfater Pál land János, Gabriel Mihály, Rist György, ifj. Heidenhoffer János, Báber János, Merk György, Háuler József, Reiz Simon és János, Háuler Pál, Hegedüs Sándor, Heidenhoffer János, Betuker József, özv. Bicsi Jánosné, Kerner István, Fetz József, Wieland István, Tóth János, özv. Szatmári Györgyné, Csuka János, Faulvetter Ignác, Kisadako	460
Özv. Faulvetter Gusztávné, özv. Áltfater Jánosné, Erni Vendel, ifj. Erni Márton, ifj. Hermann János, ifj. Villand Ferenc, id. Villand Pál, Fogel Lajos, Villand János, Erni Mihály, ifj. Popomájer Antal, Sózer Róza, Cziegler József, Szilágyi László, Mózer Ferenc, Cziegler Antal, Gébel Mihály, Andrek István, özv. Áltfater Istvánné, Eisner János, Bede Simon, özv. Steibinder Józsefné, Czundel György, Resli János Popomájer Márton, idős Cziegler Pál, Schwarckopf József, Heidenhoffer Pál, Schuhárt Antal, Gábriel Mártonné, Ginál Márton, Heidenhoffer Márton, Fogel János	680

15 leit adtak:

Ifj. Cziegler Pálné, Révai Márton	30
Révay Pál, Schwarckopf nagymama, Buzgó András	45

10 leit adományoztak:

Fecser János, Hartmann Lajosné, Fecser István, Tempfli János, Popomájer János, Jakab Györgyné Uhl Ferenc, Ginál Ferenc, Wieland János, Czubler János, Erni István, Toma Jenő, Birli Jánosné, Hermann István, Merk István	150
Kukuját Ferenc, Holzberger Pál, Fugel Márton, Babos István, Háuler János, Háuler Mihály, Bicsi József, Mutter Mátyás, özv. Reszler Jánosné, Jakab Pál, Faulvetter Ferenc, Nagy József, Tulián László, Békésy Károly, Szatmári György, Hermann Ferenc, özv. Veress Györgyné, Laskodi Márton, Kerner József	190
Özv. Villand Jánosné, özv. Gábriel Balásné, Gugolya Andrásné, Kolb Márton, ifj. Popomájer János, Napholcz János, Erni György (középső) Erni József, Mangold József, özv. Mangold Antalné, idős Popomájer Antal, N. N., özv. Nagy Jánosné, Reszler János, Geiger Jánosné, Ruska János, Knill Ferenc, ifj. Ruska Jánosné, özv. Békésy Béláné, Kozmutza János, Stibli Pál, idős Sajtos János, özv. Merk Pálné, id. Weissenbacher Antal, Merk Pál, Reiz István	230

5 leit adtak:

Özv. Merk Jánosné, özv. Birli Pálné, Bede István, Hevel Simon	20
Kerner János 5, Czundel Istvánné 5, Hermann Vendel 5 =	15
Wieland János	4
Mózer Pityu	3

Gilváci (Szatmár megye) hívek adományai:

Schrádi István gazdálkodó	100
Napholcz Pál gazdálkodó	100
Id. Tempfli János gazdálkodó	100
Felber Károly gazdálkodó	100
Fecser Vendel gazdálkodó	100
Czigler Jánosné	100
Özv. Fecser Jánosné	50
Felber Pál gazdálkodó	50
Heidenhoffer János asztalos	50
Napholcz Gáspár gazdálkodó	50
Felber József gazdálkodó	50
Funkenhauser István gazd.	40

Schrádi Mihály gazdálkodó	40
Id. Fecser János gazdálkodó	40
Özv. ifj. Funkenhauser V.-né	40
Háuler Pál gazdálkodó	30
Ifj. Fecser János gazdálkodó	30
Id. Dorner István nyomdász	30
Szauermann Ernő gazdálkodó	30
Zsoldos György gazdálkodó	30
Felber Béla kereskedő	30

20 leit adtak:

Mokka Pál cipész, id. Funkenhauser Károly középiskolai tanuló, id. Felber János, köz. Dorner János gazd., Heidenhoffer Ferenc gazd., Reiz József, özv. Boos Pálné, Bosnyák József kovács, Bosnyák Erzsébet, Heidenhoffer István gazd., özv. Hartmann Jánosné, Dorner Károly gazd., Wolf Jánosné, Fecser Annuska, id. Funkenhauser János gazd., id. Szabel János, Ludescher Lajos kerékgyártó, Mokka János gazd., Czigler Pál gazd., Láng József	400
Czigler György	15

10 leit adtak:

Keeszenheimer Margitka, Fugel Jakab gazd., N. N., Szeibel Ferenc gazd., Knill József gazd., id. Knill János, köz. Knill János, ifj. Knill János, Erli József gazd., Tempfli Ágota, Lameretlen	110
---	-----

Ujabb adományok:

Eddig befolyt adományok: 506 690
Julius 22-én a következő adományok érkeztek:

Nyujtód (Háromszék megye) római katolikus egyházközség gyűjtése:

Szent Antal persely	100
Finta Antal plébános	100
Barta József földműves	5
Bács József földműves	20
Csüdör Andrásné földműves	5
Csüdör Lázár földműves	10
Erős György földműves	10
Jakabos Sándor földműves	30
Jakabos Béla földműves	100
Lukács László földműves	20
Kovács Dénesné földműves	10
Lukács Gergely földműves	5
Papp István tanító	20
Jakabos Gézané földműves	20
Jakabos Ferenc földműves	2
Juhelus B. földműves	10
Német Ignác földműves	5
Jakabos Gergely földműves	40
Venczel Árpád kereskedő	50
Vargha Mihály földműves	5
Kiss Béla földműves	10
Csüdör Véri földműves	2
Csüdör Antal földműves	10
Máthé Antalné földműves	8
Máté Andrásné földműves	10
Vargyasi Vencelné földműves	20
Lázár Andrásné földműves	3
Máté Lajos földműves	8
Csüdör Ferenc földműves	10
Csüdör Dénes földműves	10
Simon András földműves	10
Csüdör Andrásné földműves	20
Tóth Ignác földműves	5
Antal Mihály földműves	5
Antal Árpád földműves	10
Csiki Béla földműves	7
Farkas István földműves	10
Rác Sándor földműves	10
Fábián József földműves	10
Rác Géza földműves	10
Papp Mihály földműves	50
Id. Tóth János Györgyé földm.	20
Csüdör Jenő asztalos	5
Tóth István földműves	5
Tóth József földműves	10
Fábián Kálmán kereskedő	20
Özv. Tóth Andrásné	10
Gáspár István földműves	5
Mojzi András földműves	2
Gáspár József földműves	10
Kádor Béla földműves	4
Török János földműves	10
Lukács Sándor kovács	3
Csüdör Károly földműves	5
Id. Kádár István földműves	50
György Ferencné földműves	20
Bács Gergely földműves	20
Id. Varga Antal földműves	10
Papp Dénes kereskedő	20
Bardóc Lajosné földműves	10
Veres Gábor földműves	5
Kelemen András földműves	20
Varga János földműves	5
Róbert Margit földbirtokos	200
Özv. Kuti Jánosné földműves	20
Péterffy István tanító	50
„Megemlékezésül	500

Nagymajtényi és gilváci hívek adományai 10.645
Lenyug. jul. 19. lapsz.-ban 10.000 = 645

Összesen 509.189

Arvay Árpád riportja:

Gyóni Géza emléke egy csöndes nyáresti beszélgetésben

A világháború nagy magyar költőjének krasznnojarszki napjairól és haláláról beszél a vele együtt szenvedett hadifogolytisztárs

Ujabb és eddig még ismeretlenül maradt adatok a Gyóni-életrajzhoz

Nagyvárad, 1939 július hó.

A lassan esti homályba felejtkező hegyek fölül már útra kelt a kánikulai forróságba egyhűlést hozó esti szél, amikor a nagyváradi ügyvéd, akinek a szülőjében egy kedves nyári délutánt eltöltöttünk, beszélni kezdett hadifogsága emlékeiről. Szinte lemezszerűen peregtek az embertelen megpróbáltatások, amiken ő annyi százezer fogolytársával keresztül ment az orosz hadifogságban, s amiknek részleteit már oly jól ismeri az ember a hadifogoly-irodalomból, meg a szenvedő alanyok elbeszéléseiből.

Magunkban éppen halk bocsánatkérésre készültünk vendéglátó házigazdánktól, hogy az elmúlt négy nap hágyadtságában nem tudtuk olyan figyelemmel kísérni előadását, mint amilyen szomorú hévvel tárta elénk szibériai kalandjait és szenvedéseit, amikor hirtelen megütötte a fülünket, hogy Krasznnojarszkról és Gyóni Gézáról beszél.

Krasznnojarszk és Gyóni Géza...

A váradi szőlőhegy csöndes nyári békéjében hirtelen felmagaslott a szibériai golgota, amelyen ezer és ezer névtelen magyar között elpusztult a világháborús idők magyar vátesze, Gyóni Géza is. Szinte beleborzongtunk mi is, akik fizikailag oly távol voltunk a Szibériában lejárású magyarok tragédiájától, mikor meglevenedtek előttünk Gyóni krasznnojarszki napjai és azok a események, amik az ő elmúlása után itt most huszonkét évvel szinte kézzel tapintható emlékké sűrűsödtek.

Amíg a k. u. k. pionirközlegényből honvédszászlós lesz

A nagyváradi ügyvéd 1915 március 22-én Przemyslben együtt esett fogságba Gyóni Gézával. Együtt kerültek a krasznnojarszki fogolytáborba s ott együtt töltötték el több, mint két esztendőt az újkori nagy, magyar költő haláláig. De a váradi ügyvéd még Gyóni halála után is több, mint három évig maradt Krasznnojarszokban, ahonnan a fogolykicserélés nehézségei miatt csak 1920 őszén tudott megszabadulni.

Amint látott tehát, hiteles, ahogyan emlékszik a dolgokra, megdöbbenően plasztikus, s amiket a csöndes, nyári beszélgetésben felidéz, jórészt eddig ismeretlen adatokként sorakozhatnak fel a Gyóni-irodalomban.

— Ne is beszéljünk — mondja — arról a szomorú márciusi napról, amikor Przemysl várát az oroszok elfoglalták. Ne beszéljünk a végtelenné tetsző útról se, amíg Oroszországon és Szibérián keresztül leírhatatlan kínlódások között elszállítottak bennünket a krasznnojarszki fogolytáborba. Ezeket a részleteket minden könyvolvasó ismeri. De az itthonmaradottaknak fogolyrokonaik és barátai elbeszéléseiből és a hadifogoly emlékirásokból pontos fogalmuk lehet a krasznnojarszki fogolytáborról is, amely méreténél fogva legnagyobb volt az egész óriási Orosz Birodalomban. Ez a várostól kb. fél óra járásra épült, szinte külön városrészt, Oroszország legnagyobb méretű kaszárnyájának ké-

ORGONA HARMONIUM

Mannborg-cég, Leipzig, gyártmánya, két manuállal és pedállal, kifogástalan állapotban jutányos aron eladó. Kisebb templomok részére különösen megfelel.

WEGENSTEIN L. FIAI

orgona és harmoniumépítők,
Timișoara III. Bu.: Mihail Viteazul 30.

szült, mely 40.000 embert fogadott volna be, de a háború bekövetkezése miatt építkezése félbe-

Gyóni hadifogoly élete a krasznnojarszki táborban

— Itt a két fivér Tschaik Ernő iglói tanárral lakott együtt. Mindhárman — de főképp Gyóni Géza — meglehetősen visszavonult életet folytattak. A költő különösen külön és gyámoltalan magatartásával vonta fel magára fogolytársai figyelmét. Alig állt egy-két emberrel szóba. Ezekkel is irodalmi és más elméleti vitákat folytatott. *Külsejét elhanyagolta és a napi élet dolgai iránt annyira gyámoltalan, sőt érzéketlen volt, hogy öccsének valóságilag úgy kellett gondoskodnia róla, mint egy betegről vagy gyermekről.*

— Tschaik Ernő gyakran panaszkodott nekünk — mondja el házigazdánk —, hogy Gyóni Géza sokszor napokig nem engedte kinyitni a szoba ablakát. A por és a rossz, állott levegő szinte elviselhetetlen volt körülötte s ilyenkor öccsének minden rábeszélőképeességét elő kellett szednie, hogy ideig-óráig a szobából eltávolítsa, hogy ezalatt azt rendbehozza.

— Mert szépítgetés nélkül tudni kell azt is — szól az érdekes visszaemlékezés —, hogy Gyóni legcsekélyebb szükségleteiről is öccse maga gondoskodott. Már Przemyslben az volt a furcsa helyzet,

Az utolsó hetek — két friss koporsó kerül a hadifogolyok temetőjébe

1917 júniusában egyedül maradt Gyóni Géza. Bátyját a hadifogolytábor kórházába szállították. A honvédszászlós beteg tüdeje nem bírta tovább a szibériai éghajlatot és az egyik június napon örökre búcsút vett a krasznnojarszki golgotától.

— A tábor orosz parancsnoksága nem szerette a népes temetéseket. Alig 6—8 embernek adtak engedélyt arra, hogy Achim Mihályt kikísérjék a temetőbe. A koporsó után lélekben teljesen összeomoltan ott ment a költő, akitől a halál most minden elragadott. *A temetőből az út pedig visszafelé a kórházgyűzőkhoz vezetett...*

— Ezután lézós napok következtek. Gyóni Géza pillanatokra sem mozdult ki kórházi szobájából, ahova idegösszeroppanása miatt beszéltették. Irt, irt, irt... Szinte hihetetlen mennyiségben termette a verseket. Amíg bátyja halála után alig egy hétre, pontosan harmincharmadik születése napján végzett vele a szörnyű, örökölt kór. A fájdalomnak ez a szörnyű hete látszólag egy örült ember végvonaglója volt és csak azok tudták, hogy az önmarcangolás gigaezi máglyáján egy lángész sziporkázott el, akiknek alkalmuk volt a kórházban írt verseket olvasni.

— Alig 10—12-en kaptunk engedélyt arra, hogy Gyónit a temetőbe kísérhessük. Székely Lajos főhadnagy, marosvásárhelyi tanár indítványára, aki a Gyóni-kultusz legnagyobb rajongója volt, vasabroncsot húztak a halott költő derekára és abba belevésték Gyóni Géza nevét és halálának napját. *„Született Gyóni Géza közszégen 1884. június 25-én és meghalt 1917. június 25-én a krasznnojarszki hadifogolytáborban...*

...És ami azután történt...

— Molnár Elek alezredes Gyóni halála után összeszedette a költő egész hagyatékát. *Rengeteg vers, iratok, egy ládadedszkából összetakolt kecskelábú íróasztal, tintatartó, toll, néhány ruhadarab és két női ridikül maradt utána. A két ridikült ő maga kézimunkálta. Egyik rózsaszín, a másik sárga*

maradt. Am még így is 20.000 hadifoglyot — köztük 5000 tisztet — szállásoltak el benne.

— Gyóni Géza először a legénységi táborban lakott, mert hisz úgy került Przemyslől Krasznnojarszka, mint öccsének, Achim Mihály századosnak a tisztiszolgája. Amikor ugyanis még az ostromlott várban a két Achim-fiú: Achim Mihály, a honvédszászlós és Achim (Gyóni) Géza, a pionirközlegényi rangban levő költő, egész véletlenül összekerült, a százados öccs úgy gondoskodott közlegény bályjáról, aki póttartalékos volt miatt rangot nem érhetett el, hogy Joachim Géza néven maga mellé vette közlegénynek.

— A krasznnojarszki táborban azonban a tisztiszolgák nem tartózkodhattak együtt tisztjeikkel, sőt később a magyar tiszteteket is megfosztották szolgáltaiktól. Ezért Achim Mihály szintén fogságban levő parancsnokát Molnár Elek alezredest megkérte, hogy bályját vegye át a k. u. k. pionirek kötelékéből a honvédségbe és nevezze ki őt érdemeire való tekintettel zászlóssá. *Molnár Elek alezredes, akit a vele együtt szenvedett hadifoglyok most is a legnagyobb rajongással emlegetnek, készséggel teljesítette századosának kérését és így lett hadifogságban a k. u. k. pionirközlegény Joachim Gézából Achim (Gyóni) Géza, a 8. honvédgyalogezred zászlósa, aki akadálytalanul beköltözhetett ezután öccséhez a tisztipavillonba.*

hogy a honvédszászlós főzte tisztiszolgájának a teát, sőt ebédet és vacsorát is, de ő takarította mindkettőjük ruháját és csizmáját is. A helyzet azután a fogolytáborban még súlyosabbá vált. A honvédszászlós minden házimunkát elvégzett és szinte anyáskodó szeretettel vette körül költőbátyját.

— Mindezt nemcsak Achim Mihály nemestestvéri szeretetét és bátyja iránti odaadó önfeláldozását bizonyítja, hanem sejtetni engedi azt a letagadhatatlan tény is, amit az eddigi életrajzírók nem vettek észre vagy elszépitettek, hogy t. i. Gyóni Géza lelki összeomlása nem bátyja halála után indult meg, hanem a sajnálatos családi terhelttség — szelídlelkű édesanyja is örületen halt meg —, a háború szörnyű izgalmi és a jobb idegek számára is sok megpróbáltatás már Przemysltől kezdve fokozatosan összeroppanította Gyóni idegrendszerét. Valószínű, hogy ő már beteg volt ideigleg Krasznnojarszka érkezésekor és a baj folyton súlyosbodott rajta. Emellett bizonyítanak a fogolytáborban írt versei is, amelyek néha őrzöngő szépségük lángjával a jőzan ész határait ostromolták.

selyem fonalakkól készült. Az egyiket — amint még életében mondta — Achim Mihálynénak, sógoranjének szánta, a másiktól pedig csak a jó Isten tudja, hogy kinek akarta juttatni a költő.

— A versek átvizsgálására és felülbírlására Molnár alezredes bizottságot alakított, amelynek tagjai Huber János és Szokoly Ferenc hadifogolytiszték és én voltunk. A verseket ez a bizottság selejtezte ki, amire azért volt szükség, mert az elborult elméjű költő olyan szélsőbaloldali verseket írt élete vége fele, amelyek nyomdafestéket soha amigysen láthattak volna. A kiválogatott versek nagy része a „Levelek a Kálváriáról” és a „Rabságban” cím alatt jelentek meg, de egészen bizonyos, hogy egy részük kiadatlan maradt és még maig sem ismeretes a nagy közönség előtt.

— Gyóni egyéb ingóságait — folytatta házigazdánk — egy kétnémetes nagy ládába csomagoltuk és a ládát 1920 szeptemberéig megőriztük, amikor már én és Szokoly Ferenc ezredsegédtiszt, aki most Magyarországon államvasúti főfelügyelő, csak ketten maradtunk vissza a táborban az összes fogolytiszték közül. Ekkor azonban számunkra is ütött a szabadság órája és mivel nem hozhattuk magunkkal a nagy útra Gyóni holmijait, elégettük azokat. Csak a két selyemridikült vittük magunkhoz. Az egyikről biztosan tudom, hogy hazakerült Szokoly Ferencel, de amit én magammal hoztam, azt Irkutszban elkallódott, mert én több, mint egy évig hányódtam meg a vörösök börtöneiben, amíg végre 1921 végén engem is kicseréltek...

Egész öreg este lett, mire az emlékezés patakja idáig elcsörgedezett. A váradi szőlőhegy felett kigyultak a csillaggyertyák és a szűnyogok dala is mintha kórusban zümmögte volna ezt a magyar fülnek annyira szomorú szót: Krasznnojarszk. Krasznnojarszk... Észak felé különösen egy nagyon fényes csillag kezdett fényleni, mintha a világháború nagy magyar költőjére való visszatekintésünk gyújtotta volna ki.

Az új céhtörvény-tervezet ismertetése

(Hatodik közlemény.)

A céhek és szövetségek regisztere

Art. 47. A munkaügyi minisztériumnál felkötetnek egy regisztert, amelyet a céhek és szövetségek regiszterének neveznek és amelybe bejegyznek minden olyan céhet és szövetséget, amelynek elismerték a jelen törvény értelmében jogi személyiségét. Ugyanebbe a regiszterbe vezetik be a céhek és szövetségek szociális életét illető alapvető okmányokat és alapszabályokat, úgyszintén minden változtatást, amely az igazgatótanács szerveinek módosítására és helyettesítésére, valamint az ellenőrző és felszámoló bizottság működésére vonatkozik.

A céh vagy a szövetség elnöke köteles a fenti

okmányok bejegyzésétől számítva, legalább 15 napon belül nyilatkozatot adni a fentemlített okmányok bejegyzéséről. Az összes idevonatkozó okmányok megjelennek a Monitorul Oficialban és a Buletinul Munciiában.

Minden olyan ténykedés, amelyet be kell jegyezni és amelyet nem jegyeztek be, vagy nem tettek közhírré, harmadik személyek által nem feleltethető meg. Hasonló minden ténykedés harmadik személyek által csak akkor feleltethető meg, ha megállapítható, hogy azok ezen ténykedésre vonatkozólag más uton szereztek tudomást.

A nemzeti céhtanács. A tanács megalakítása és célja

Art. 48. A miniszterelnökség mellett működően megalakítják a céhek tanácsát, amelynek hatásköre a következő:

a) A céhek és szövetségek működését irányítja és egybehangolja a társadalmi szolidaritás, valamint a nemzeti termelés követelményei szerint;

b) a céhek és szövetségek tervezésével és működésével szoros kapcsolatban lévő gazdasági és szociális kérdések ügyében tanulmányokat, vizsgálatokat és ajánlásokat javasol;

c) törvényes és szabályozási intézkedéseket javasol a nemzeti munka életbeléptetésére a gazdasági élet összes ágazataiban.

d) megállapítja azokat a módokat, amelyek a különböző céhek és szövetségekben képviselt foglalkozási ágak gazdasági érdekeinek egybehangolására vonatkoznak;

e) véleményt ad akár hivatalból, akár a kormány, vagy más hatóságok kérésére az összes olyan kérdésekről, törvénytervezetekről és szabályzatokról, amelyek a munka megszervezésére, szabályozására és védelmére vonatkoznak.

Art. 49. A nemzeti céhtanács a következőképpen alakul:

1. Miniszterelnök.
2. Munkaügyi miniszter.
3. Nemzetgazdasági miniszter.
4. Nemzetnevelésiügyi miniszter.
5. Közlekedésügyi miniszter.
6. Földművelésügyi miniszter.
7. A szakkamarák szövetségének elnöke.
8. Az ipar egy képviselője.
9. A kereskedelem egy képviselője.
10. Az alkalmazottak egy képviselője.
11. A földművelés egy képviselője.
12. Az intellektuális foglalkozások egy képviselője.
13. A szakmai tervezés és a szociális törvénykezés három szakértője.

Art. 50. A bizottság azon tagjai, akik a 8., 9., 10., 11. és 12. pont alatt szerepelnek, azon személyek közül nyernek kinevezést, akiket a szövetségekhez tartozó és a jelen törvény 2. szakaszában felsorolt 5 szakmai csoport fog ajánlani.

Art. 51. A 49. szakasz 13. pontjában felsoroltakat minisztertanácsai jegyzőkönyv útján nevezik ki.

Art. 52. A céhek nemzeti tanácsának tagjait királyi rendelet útján nevezik ki, a miniszterelnök előterjesztésére.

Art. 53. A tagok megbízatása 6 évre szól. A 49. szakasz 8., 9., 10., 11. és 12. pontja alatt felsorolt tagok elvesztik megbízásukat abban az esetben, ha foglalkozásuk természeténél fogva megszűnnek résztvenni azon csoportosulásokban, melyeket képviselnek.

Art. 54. A 49. szakasz 8., 9., 10., 11. és 12.

Huonder-Várkonyi:

A Mester lábainál

- I. A munka napjai Füze 115 lei
- II. A szenvedések éjjele " 114 "
- III. A megdicsőülés reggele " 102 "

A legjobb iskola a Mester lábainál ülni, mert — ott alakul ki a legeszebb embertípus: a Krisztus-típus. Rövid, mesteri elmélkedések papok és mélyebb lelkiéletre törekvő világiak számára.

* Az idegrendszer megbetegedéseinek kezelésében a bélműködés elrendezése a tisztán természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által — reggelenként éhgyomorra egy kis pohárral bevéve — sok esetben elengedhetlenül szükséges! Kérdezze meg orvosát.

Színes pósta

*

Diocletianus spalatói palotájának újjászülletése

Belgrádi hiradás szerint az illetékes jugoszláv hatóságok azzal a tervvel foglalkoznak, hogy Diocletianus császár híres spalatói palotájából eltávolítsák a modern művészi szempontból zavaró és értéktelen épületeket. Ilyenmódon a késő római kornak ezt az egyik legértékesebb épületmaradványát lehetőség szerint eredeti alakjába állítanák vissza.

Közelebbi részletek eddig hiányoznak arra nézve, hogy a spalatói császár palota helyreállítása hogyan fog megtörténni. Ennek a Krisztus születése utáni 4. századból származó hatalmas méretű épületnek egyedülálló jellegét éppen az adta meg, hogy ellentétben még az olyan ókori nyomokkal is, mint a római Fórum, vagy a Palatinuson épült császár paloták romjai, Diocletianusnak egész várost befoglalni képes palotájából, sohasem lett kihalt rommá, hanem a középkor legkorábbi évszázadai óta mindig eleven élet folyt a palota falain belül; közben természetesen folyton új meg új épületekkel toldották meg a régi és még a római korból származó falakat. Nehéz volna elképzelni, hogy a sok emelet magasú falakon belül nyugsgó, eleven életnek most teljesen véget akarnának vetni és a palotát egyedül a tudósokat és a művészettörténészeket érdeklő, kihalt romvárossá akarnák átalakítani.

Ezzel szemben nagyon valószínű, hogy Diocletianus palotájának régi nemes szépségét nagymértékben fogja növelni, ha lebontják és kiegészítik a régi falak közül azokat a modern és minden művészi érték nélküli épületeket, amelyek elég nagy számmal engedtek felépíteni olyan időkben, amikor a palota megbecsülhetetlen műtörténeti értékével még csak legfeljebb hivatásuknak élő tudósok és művészetekhez értő emberek törődtek.

+

Filmlevéltár Neu-Babelsbergben

A német birodalmi kormány Berlin filmvárosában, Neu-Babelsbergben több ultramodern stílusban tervezett palota építését kezdi meg a közeljövőben. Ezekben az épületekben fogják elhelyezni a birodalmi filmlevéltárt.

A filmek történelmi dokumentumszerű jelentőségét először Amerikában ismerték fel, mint ez természetes is. A világ legnagyobb és legtekélyesebben összeállított filmlevéltára az Amerikai Egyesült Államokban van. Európában a filmek ilyen jelentőségét először Németországban kezdték észrevenni. A német filmpar magánvállalkozásban régebbi idő óta gyűjtötte a történelmi szempontból értékes filmanyagot; majd kormánytámogatással megalapították a világháború filmfelvételeiből összeállított első filmlevéltárt.

Ebből a szerény kezdetből nőtt ki az 1935-ben államilag megszervezett és aztóta gyorsan fejlődő birodalmi filmlevéltár. A filmlevéltárban elhelyezett filmeket különleges eljárással időállóbbá teszik, mint a rendes filmeket. De a német alapszakra valló módon 36 külön osztályra felosztott filmlevéltár minden egyes osztályának vezetője külön is vigyáz arra, hogyha valamelyik régebben készült film omlani kezdene, a régi filmet új másolattal cserélik ki.

A berlini filmlevéltárnak a film legkorábbi idejéből sok, unikumszámba menő, de technikai szempontból természetesen egészen kezdetleges filmtékercse van. Ilyen régi felvételek: Eriót átrepül a La Manche csatornán; II. Vilmos császár meglátogatja az egyik berlini iskolát; Ferenc József császár kiállítás nyit meg Bécsben; Poincaré látogatása Szentpétervárott és más hasonló nevezetes személyekről és eseményekről készült felvételek. Egyik legrégebbi film Victoria királynő temetéséről készült. Különösen nagy ritkaságszámba megy az a másik korai filmhíradó-felvétel, amely VII. Eduárdnak India császárává történt koronázásáról készült Delhi-ben. Kétféle felvételek vannak a levéltár birtokában a német hajóhad 1913-iki nagygyakorlatáról és a német hajóhad első tengeraltjárójának 1915-ben végzett próbatjáról. A háborús filmek közül különösen értékesé vált az egyébként jelentéktelen felvétel, amelyet Flandriában, az ott harcoló egyik bajor ezred lövészárkaiban készítettek. Mikor a filmet lepergették, az ezred katonái között legnagyobb meglepetéssel felfedezték Hitler alakját.

M. E.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Bellődon: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy óra 75 lei.

Nagyváradon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucuresti időjárás-kutató intézet jelenléte szerint a várható időjárás: Több helyen zivatar, a hőség kissé csökken.

A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTER SZATMÁRON. Szatmár. Sajtó tud. *Cornateanu* földművelésügyi miniszter és *Serban* földművelésügyi államtitkár szombaton hajnalban Szatmárra érkezett. A miniszter és az államtitkár néhány órai pihenés után továbbfolytatva útját Máramarosziget felé.

Zürichi zárlat. Párizs 11.74, London 20.74 fél, Newyork 443, Brüsszel 75.27 fél, Milánó 23.32 fél, Amsterdam 237.10, Berlin 177.80, Prága 15.15, Varsó 83.50, Belgrád 10, Bucuresti 325.

NAGY NÉPÜNNEPÉLY A NAGYVÁRADI RHÉDEY-KERTBEN. Nagyvárad. Sajtó tud. A szegény gyermekek jólruházására és segélyezésére valamint a rendőrség épületének javítási alapjára a Rhédey-kertben nagy népünnepelet rendeznek szombaton és vasárnap. A népünnepelet rendezése gazdag műsorral gondoskodik a közönség szórakoztatásáról. Szabadzenepadi előadások, táncbemutatók, szerepelnek a műsorban. Ezenkívül tombola, katonazene, szórakoztatják a közönséget. A rendezőség gondoskodott hideg, meleg büfféről, hűsítőkről. Az ünnepély reggelig tartó táncokkal ér véget. Belépődíj tetszés szerint. Minden látogató kellemes meglepetésben részesül. Szíves pártfogást kér a rendezőség.

* Orvosi hír. Dr. Székely Ferenc kórházi igazgató-főorvos, belgyógyász és gyermekorvos, külföldi tanulmányi szabadságáról hazaérkezett és rendeléseit megkezdte. Nagyváradon, Str. Brătianu 59. szám alatti lakásán. Telefon 15-27.

DR. BADICS FERENC HALÁLA. Budapestről jelentik: Nagy halottja van a magyar történelem-irodalomnak. Kedden meghalt 85 éves korában dr. Badics Ferenc ny. tankerületi királyi főigazgató, királyi és miniszteri tanácsos, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagja és az Irodalomtörténeti Bizottság, valamint a Szent István Akadémia tagja. Badics Ferenc dr. neves irodalomtörténeti volt, 1889-ben megnyerte az Akadémia nagydíját és azóta sok irodalomtörténeti munkája jelent meg. Utolsó percig fáradhatatlan munkásságot fejtett ki, még halálos ágyán is kéziratát javíttatta. Az elhunyt kitűnő író nagy kiterjedt rokonság gyászolja. Gyermekei közül nem egy a magyar közgazdasági élet tekintélyes pozíciójában van. Dr. Badics Ferenc a Földhitelintézet igazgatója, dr. Badics László a Földhitelintézet cégjegyzője, dr. Badics Aurél kormányfőtanácsos, vitéz Badics István tüzérszázados, dr. Badics József a Mezőgazdasági Múzeum igazgatója és özv. Kritsfalussy Mihályné helyettes államtitkár özvegye, mint gyermekei gyászolják a kiváló elhunyt irodalomtörténetit. A temetés pénteken délután 5 órakor volt a farkasréti temetőben igen nagy részvét mellett.

Száj- és körömfájás miatt bezárták a kézdí-vásárhelyi baromvásárt. Sajtó tud. Az ország több helyén fellépett száj és körömfajási járvány. Háromszék megye területére is elérkezett a ugy a városokban, valamint a falvakon sok megbetegedést történt. A járvány elég súlyos, azonban elhullás kevés történik. Az állatorvosi hivatalok jelentései alapján több baromvásárt — így a kézdívásárhelyit is — bizonytalan időre bezárták.

MÉRGEZÉST KAPOTT A ROMLOTT FELVÁGOTTÓL. Temesvár. Nicolaevici Cornél marosillyei állomásfőnök Karánsebesen járt és hazatérőben felvágottat vásárolt az egyik üzletben. Utközben a vonatban elfogyasztotta a felvágottat, mire heves rosszullét fogta el. Amikor Lugosra érve át akart szállni a marosillyei vonatra, a pályaudvaron eszméletlenül összerogyott. A kórházba szállították.

SERBAN MINISZTER NAGYVÁRADI ELŐADÁSA. Nagyvárad. Sajtó tud. Dr. *Serban* Mihály földművelésügyi alminiszter, a kolozsvári gazdasági akadémia rektora, pénteken Nagyváradon tartózkodott és délután 6 órakor a tanítók továbbképző infolyamán előadást tartott a mezőgazdasági problémákról. Serban miniszter előadásának bevezető részében a mezőgazdaság rentabilitásáról beszélt. A miniszter különösen a tanítók figyelmét hívta fel arra, hogy az ő feladatuk az, hogy úgy oktassák ki a földművelőket, hogy a kárbamenő fizikai és anyagi erőket hogyan lehet megtakarítani. Serban miniszter beszéde után megköszönte a fogadtatást és Georgescu ezredes-prefektus és Chirila Augustin polgármester társaságában eltávozott a városházáról. Dr. Popoviciu Nicolae, gör. kel. püspök este 6 órakor a püspöki palotában díszvacsorát adott Serban Mihály miniszter és kísérete tiszteletére.

Már csak néhány napig vásárolhat nyári cikkeket hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁSUNKON!

Soha vissza nem térő olcsó vásárlási alkalom

LONDON Kötőde

Oradea, Avram Iancu utca

SZÁZ FRANCIA CSERKÉSZ ÉRKEZIK ROMÁNIÁBA. Temesvár. A vasútigazgatóság értesítése szerint vasárnap száz francia cserkész érkezik Kürtös határállomáson Romániába. A cserkészek egyik fele Visteára, másik része Putnára megy.

* Ha gyomrát elrontotta, igyék azonnal egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet mert ez az emésztőcsatorna tartalmát gyorsan feloldja és biztosan levezeti, a bélműködést elrendezi. Kérdezze meg orvosát.

HALÁLOS KIMENETELŰ REPÜLŐGÉPSZERENCSETLENSÉGEK ANGLIÁBAN. Londonból jelentik: Lockington mellett lezuhant egy katonai repülőgép. Három utasa életét vesztette. — Két angol katonai gép összeütközött. A szerencsétlenségnek három halottja van.

NAGY ÉLELMISZER-RAZZIA A PÉNTEKI HETI PIACON. Nagyvárad. Sajtó tud. A városi főorvosi hivatal tegnap ismét nagy élelmiszer-razziát rendezett a piacon. Az élelmiszerek ellenőrzésével megbízott tisztiorvos átvizsgálta a vaját, a tejet, a tejfölt és a túrót. Igen sok esetben találtak kifogást, elsősorban amiatt, hogy a termelők nem tiszta edényben árusították a tejtermékeket. A tisztátalan edényeket elkobozták és tulajdonosaik ellen eljárást indítottak. Lefoglalták és elkobozták a razzia során többkiló vaját, tejfölt és túrót is. Az élelmiszer razzikkal kapcsolatosan a főorvosi hivatal figyelmezteti a termelőket, hogy a jövőben nem fogják megtűrni, hogy félrevezessék a közönséget és fölözött tejet árusítsanak anélkül, hogy azt a vásárlókkal előzetesen közöljék. A fölözött tej árusítását nem tiltják ugyan, de a termelőnek figyelmeztetni kell a vásárlót, hogy a tej fölözött. Végigvizsgálta a tisztiorvos a többi élelmiszer-sátrakat is és tekintettel arra, hogy a múltkoriban több élelmiszer-árust megbüntettek, a tegnapi razzian komolyabb kifogás nem merült fel velük szemben.

Amikor a fájdalmas panaszt, öröm váltja fel.

Deák István, tufeleui (u. p. Borosneul-Mare, jud. Treiscaune) lakos a következő levelet írta nekünk... Eppen olyan örömmel értesitem Önöket ma, mint amilyen panaszosan, fájdalomtól megtörténrt írtam első levelém, amikor a világhírű amerikai GASTRO D-t megrendeltem.

Hála Istennek és a kitűnő Gastro D-nek, ma már a harmadik üvegtől teljesen gyógyultnak érzem magam, súlyos gyomorhajomból, amely hosszú évek óta valósággal elkésztette életemet. Most már teljesen egészségesnek érzem magam és a Gastro D-t igaz meleg szívvel ajánlhatom a szenvedő embereknek.

Fenti levélhez minden kommentár felesleges. A naponta beérkező köszönő és hálalevelek tömege igazolja, hogy rövid Gastro D. kurával súlyos 10-15 éves gyomor-, bél-, epe-, vese- és májbetegedéseknél, kitűnő eredményeket értek el.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 135 lei utánvétellel Császár E. gyógyszerárában, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

NEMET BIRODALMI NAGY KITÜNTETÉS A MAGYARORSZÁGI UJÁGIROKAMARA ELNÖKÉNEK. Budapestről jelentik: *Hittler* német birodalmi vezér dr. *Kolozsvári-Borcsa* Mihály képviselőnek, a *Függetlenség* főszerkesztőjének s az újságíró kamara elnökének a német Sas-rend első osztályú érdemkeresztjét adományozta.

Súlyos gépkocsiszerencsétlenségek Maros megyében. Marosvásárhely. Sajtó tud. A Vásárhely és Szászrégen közötti utszakaszon súlyos gépkocsiszerencsétlenség történt. Baróti Gyula gépkocsitulajdonos bérgepkocsijával nekijáratott egy szembejövő parasztszekérnek. A gépkocsi az árokba fordult és négy utasa súlyosan megsérült. A sebesülteket egy arra haladó kocsi vette fel és szállította be a szászrégeni kórházba. A vizsgálat szerint a gépkocsi vezetője szabálytalanul és meg nem engedett sebességgel hajtott és ez okozta a szerencsétlenséget. — A Borezvári uton is gépkocsi szerencsétlenség történt. Maroshevíz s Borsák között Deutch Simon marosvásárhelyi kereskedő gépkocsijának fékje elromlott és a kocsi a benneülőekkel együtt felborult. A gépkocsi utasai kisebb sérüléseket szenvedtek.

SOROZATOS BALESETEK AKADÁLYOZÁK A THETIS ANGOL TENGERALATTJÁRÓ KIEMELÉSI MUNKÁLATAIT. Londonból jelentik: A liverpooli öböl mélyén fekvő „Thetis”, tengeralattjáró kiemelési munkálatait tovább tartanak, s a „Zelo” mentőhajónak végre sikerült fölemelni a búvárnaszádot. A Thetist most nem kötelek segítségével emelték fel, mint az eddigi kísérleteknél, hanem megvárták a dagály beálltát. Így sikerült a búvárnaszádot a tengerfenék iszapjából kiemelni és a part felé vontatni. Az angol tengerügyi hivatal pénteken délután fél 5 órakor közleményt adott ki. E szerint az eleinte jól indult mentési munkálatokat újabb váratlan baleset akadályozza. A part felé vontatás közben ugyanis a „Zelo” mentőhajó két pontonja ismeretlen okból összetört. A mentési munkálatok színhelye és a legközelebbi part között tizenkét mérföld van.

A süket embert elütötte a mozdony. Kézdí-vásárhely. Sajtó tudósítónktól. Pál József 91 éves orozfalvi koldus Kovászára akart utazni és a kézdívásárhelyi vasútállomásra indult. Utközben, amikor a sineken áthaladt, nem vette észre a vonat közeledését és a mozdony elé került, melynek ütközője mészki lökte a töltés alá. Koponyatoréssal és más súlyos zúzódásokkal kórházba szállították, ahol rövid szenvedés után meghalt.

Szolgálatos gyógyszerárak Nagyváradon:

Vasárnap Nagyváradon a következő gyógyszerárak tartanak szolgálatot:
Madonna, Str. Sztaroveszky No. 1. (Dr. Medviga). Telefon 30-20.

Fehér Kereszt, Bulevardul Regele Ferdinand No. 2. (Pacala.)

Cleopatra, Str. Avram Iancu 2. telefon 15-15.
Szent Ferenc, Str. Cuza Voda No. 24. Telefon 17-47. (Csanda.)

Szent László, Piata Bisericei No. 1. Velence, P. n. ploutár. (Hegedűs.)

Hétfőn a következő gyógyszerárak tartanak szolgálatot:

Mátyás király, Str. Vlăhuța No. 46. Telefon 21-34. (Ajtay.)

Irgalmasok, Bulevardul Regele Ferdinand 27. Telefon 14-84.

Minerva, Piața Unirii.

Sabina, Piața Mihai Viteazul. Telefon 15-25.

Salvator, Str. Alexandri. (Németh). Telefon 16-07.

Legujabb Szentíraskiadás

Oszövevény I-III. kötet. Vászonkötés 1080 Lei
Ujszövevény I-II. kötet. Vászonkötés 360 „
„ rövid jegyzetes zsebkötés, 40 „

BELEFULLADT EGY FIATAL ASZTALOS A KÖRÖSBE. Nagyvárad. Saját tud. Pénteken délután 3 órakor a Mokos-féle festőüzem alatt Varga Imre 29 éves asztalos fürdőzés közben belefulladt a Körösbe. Varga halálát az okozta, hogy beuszott a part alatti téglaszakadékba és nem tudott kijönni. A közelben fürdőknek feltűnt, hogy a fiatal ember sokáig marad a víz alatt és utána mentek. Azonban már csak holttestét találták meg. Az ügyesség elrendelte Varga Imre holttestének fölboncolását.

A nagyváradai Faipari Céh közleménye. A szakmai értekezletek megtartását naponta este 7 órától a Str. Alexandri 13. számú helyiségben, az alábbi sorrendben határozták meg: asztalosok hétfőn, ácsok kedden, kárpitos szerdán, pintér, kerégyártó, számfakészítő, kefekötő csüörtörtökön, faasztalgályos, játékkészítő, parkettező, faszobrász pénteken. A vezetőség tekintettel az ügy sürgősségére, kéri a szakcsoportok pontos megjelenését. A céhbe tartozó szakmák a következők: kerégyártó, kocsigyártó, kádár, mintázó, számfakészítő, kárpitos, kefék, faszobrász, kofferkészítő, ács, parkettező, faasztalgályos, képkészítő, épületasztalos, butorasztalos, játékkészítő, fábaégető, ténnyező.

UJABB TÁRSASGÉPKOCSISZERENCSETLEN Sziget és SZINÉRVÁRALJA KÖZÜTT. Máramarosziget. Saját tud. Sziget és Szinérváralja között ismét társas gépkocsiszerencsétlenség történt. A személyszállító CFR gépkocsi az egyik éles kanyarodásban összeütközött egy tehergépkocsival. Mindkét kocsit könnyebben megrongálódott. Az utasszállító négy utasa kisebb sérüléseket szenvedett.

NEM LESZ TÖBB ÁRLEJTÉS FALUSI ITALMÉRÉSI ENGEDÉLYEKRE. Nagyvárad. Saját tud. A Monopol vezérigazgatósága újabb rendeletet bocsátott ki a falusi italmérési engedélyekre vonatkozólag. Mint ismeretes, a pénzügyigazgatóság több községben árlejtést írt ki az italmérési engedélyekre. Most, az új rendeletben a Monopol igazgatósága értesítette a pénzügyigazgatóság szeszgyosztályát, hogy mindazoknak a falusi italmérőknek, akiknek italmérési engedélyt (brevetjét) az árlejtés alapján jóváhagyták, az új italmérési engedélyt adják ki. A jövőben a régi italmérési engedélyek közül csak azok maradnak érvényben, amelyekre nézve a licitációt nem tarthatták meg. Közli a rendelet végül azt is, hogy a falusi italmérési engedélyekre új árlejtéseket nem írnak ki.

ÖSSZEOMLOTT EGY HÁZ — NÉGY EMBER MEGHALT. Nápolyból jelentik: Szombatra virradó éjszaka a Nápoly közelében lévő Tragola helységben egy ház összeomlott. Négy ember meghalt.

A nagyváradai céhek olcsó tűzifa beszerzési akciója. A vas- és fémpipari központ igazgatótanácsa a tagok olcsó tűzifa ellátását folyó hó 12-én tartott gyűlésén elhatározta. Az igazgatótanács felszólít minden iparost, hogy szükségletét 5 napon belül jelentse be. — Tekintettel arra, hogy a fát közvetlenül a termelőtől szerzik be, a napiárnál lényegesen olcsóbban tudják a tagok rendelkezésére bocsátani. Kedvezményes tűzifát nem csak a vas- és fémpiparosok igényelhetnek, mert a többi céhek is csatlakozni fognak az akcióhoz. Előjegyzéseket felvesz a céhközpont irodája, Str. Alexandri 13. szám, ahol további információ is nyerhető. Az igazgató tanácsa.

BALESET ERTE A MOZIGÉPÉSZT, AKI SEGITENI AKART EGY ÖNGYILKOSON. Temesvár. Saját tud. Lugoson Kovács Mihály huszonkilenc éves asztalosmester megfűdött a Temesben, majd egy parti bokorban öngyilkossági szándékból kőszódaoldattal mérgezte magát. A kórházba szállították, állapota súlyos. Érdekes, hogy amikor a Temesparton észrevették az esetet, elsőnek Takács András mozigépész sietett el, hogy a mentőknek telefonáljon. Kerékpárra kapott, de útközben lezuhant róla s arcán, karján és vállán súlyosan megsérült. Így a mentők az öngyilkossal együtt őt is beszállították a kórházba.

Tűzet okoztak a gyufával játszó gyermekek. Marosvásárhely. Saját tudósítónktól. A marosmegyei Kisgörgény községben a magukra hagyott játszó gyermekek gyufát kerítettek és tüzettraktak Mátéfi Sándor gazda udvarán. A tüztől fölgyulladt előbb a közelben levő ól, majd a láng átcsapott a többi gazdasági épületre és a lakóházra. A mezőn dolgozó gazdák römülten rohantak haza, amikor a felcsapódó lángokat észrevették, azonban menteni már semmit sem tudtak, csak a tűz tovaterjedését akadályozhatták meg. A szerencsétlen gazda egész házatája a tűz martalékvá lett.

VIHAR, TÜZVÉSZ ÉS ÁRADÁS ANGLIÁBAN. Londonból jelentik: Pénteken Anglia egész területén hatalmas vihar vonult végig és óriási károkat okozott. Mindenütt tüzvész és áradás jellezte a szokatlan erejű vihar utját.

*** A szatmári nyilvánossági joggal bíró római katolikus leányliceum román és magyar togozátára a vakáció egész ideje alatt lehet jelentkezni.** Beiratások II—VIII. oszt. augusztus 25—31. Az első osztály felvételi vizsgája szeptember 3-án lesz. Bővebb felvilágosítást úgy a leányliceumra, mint a zárda internátusra vonatkozóan az irgalmas nővérek zárdája ad.

DIANA

nyáron nélkülözhetetlen

SORTÜZET ADOTT LE AZ UTCASEPRŐKRE HÁROM MEGRIASZTOTT PLOESTI BETÖRŐ. Ploestből jelentik: Az elmúlt éjszaka három ismeretlen betörő be akart hatolni Ion Tureu Duca-Voda utcai házába. A gazda felébredt s kiáltozására az utcán dolgozó utcaseprők siettek segítségére. A betörők menekülni igyekeztek, az utcaseprők azonban útjukat állították. A gonosztevők erre revolverüket használták s Alexandrina Haraban utcaseprőnőt lábán megsebesítették. Ezután sikerült egérutat nyerniük. A rendőrség megindította a nyomozást az ügyben.

Huszonnegy tóttelleki gazda termése égett el. Nagyvárad. Saját tud. Lapunk tegnapi számában beszámoltunk arról, hogy a biharmegyei Tóttellek községben óriási tüzvész pusztított. — Újabb jelentéseink szerint a község lakossága a siteri és a csatári, valamint a nagyváradai tűzoltóság segítségével pénteken a késő délutáni órákra a tüzet elfojtotta. A cséplőgép körül felhalmozott gabona nagyrésze a lángok martalékvá lett és a termésnek csak nagyon kis hányadát sikerült megmenteni. Huszonnegy tóttelleki gazdának egész termése elégett. Körülbelül 1500 kereszt huzát pusztítottak el a lángok. Két nappal ezelőtt a határ másik részében volt tűz. Itt is odavezett 200 kereszt buza. A biharmegyei ügyészség, valamint a csendőrség széleskörű nyomozást indított a tűz okának felderítésére. A károsult emberek valamennyien a szegényebb gazdák soraihoz valók és közülük csak alig eznehányan tudják megbiztosítani utján valamennyit.

MÁRAMAROSMEGYÉBEN IS TERJED A SZÁJ- ÉS KÖRÖMFÁJÁS. Máramarosziget. Saját tud. A megyét eddig elkerülte az országban pusztító száj- és körömfájás járványa. Most a megyei állatorvosi hivatalhoz több máramaros községből jelentés érkezett be száj- és körömfájásos megbetegedésekről. A betegség teljesen készütlelenül érte a gazdákat és már több helyen jelentős károkat okozott a marhaállományban. A hatóságok több községet zár alá helyeztek a járvány miatt és megtiltették a további óvintézkedéseket a betegség terjedésének megakadályozására.

Temetés. Pane Julianna 12 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése július 22-én volt (Caritas).

*** Aki egész nap ott görnyed az íróasztal mögött, igyék reggelként felkeléskor egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert az a bélműködést szabályozza, a munkaképességet fokozza. Kérdezze meg orvosát.**

*** A szatmári római katolikus püspöki konviktusba** már most jelentkezhetnek felvételre középiskolások tanulók. Papi pályára készülő szegénysorsú római katolikus diákok ösztöndíj-kérvényeiket még e hó folyamán küldjék be az intézet igazgatóságához, Str. M. Eminescu Nr. 1 Prospectust kívánságra küld az intézet.

LEESETT A LÓRÓL — HALÁLRA ZUZTA MAGÁT. Temesvár. Dragulescu György mehadiai váltókezelő lóháton akart az állomáshelyétől nem messzire fekvő szülőfalujába menni. Utközben a ló egy szembejövő autótól megbokrosodott és levetette lovasát. A váltókezelő fejét összezúzta egy sziklán és csakhamar meghalt.

A Kászón pa' kába fulladt egy szabadságos katonal. Kézdivásárhely. Saját tud. Zonda István szárazpataki illetőségű kereskedő, aki jelenleg katonai szolgálatot teljesít a nyári szabadságon falujában volt, a rekkenő melegben a Kászónpatakára ment fürdeni. A környéken fürdőzők egyszer csak arra lettek figyelmesek, hogy Zonda elmerül a körülbelül négy méter mély vízben és nem bukkant fel. György Aladár és Jakabos Zoltán tanítók azonnal segítségére siettek, percekig idegfeszítő küzdelmet folytattak, hogy Zondát felelőre hozzák, azonban mire fáradságuk nagynehezen sikerrel járt, a szerencsétlen fiatal ember már annyira elgyengült, hogy nem tudták életrekelteni.

MEGÖLT A ROSSZ VILLANYVEZETÉK EGY BUCURESTI NAGYKERESKEDŐT. Bucurestiből jelentik: Megdöbbentő halálos szerencsétlenség történt az elmúlt éjszaka 1 óra 10 perckor a Sft. Mária-uti bérház első emeletén. Boris Schick nagykereskedő az éjjel utáni órákban érkezett haza lakására, ahol a nagy megre való tekintettel levetkőzött s kiment a lakás erkélyére. Az utcai járókelők ekkor szörnyű halálordításra lettek figyelmesek. A helyszínre hívtak rendőrt néhány járókelő kíséretében felrohant az első emeletre, ahol betörték a bezárt ajtót. Amint behatoltak a lakásba, elszörnyedve látták, hogy az erkélyen arccal előrebukva, holtan fekszik a ház ura, akinek mozdulatlan teste mellett ott hevert egy hangulatlámpa összetörve... Megállapították, hogy Schicket a villanyáram sújtotta agyon. A halálos szerencsétlenség áldozatának felesége és két gyermeke Szovátán nyaral, így csak a hatóságok távirati értesítése nyomán értesültek a család fő megrendítő tragédiájáról.

Református ifjúsági konferencia Kézdivásárhelyen. Saját tud. A református egyházkerület papsága Kézdivásárhelyen ifjúsági konferenciát tart, mintegy 80 fű és leány résztvevőnek. A konferencia július 21-től 25-ig tart s azon a legjobb előadók foglalkoznak az ifjúság problémáival.

TURISZTIKA

*** Sasok nagyturájáról telefonon közlik** Orsováról a kitűnően sikerült Retyezáti turánk s a Regátban eltöltött felejthetetlen napjaink után az időnk igen kellemesen, de rém gyorsan telik. Jó egészségben és kitűnő hangulatban folytatjuk utunkat Herkules fürdőre.

A nagyváradai mozgóképszínházak műsora:

DORIAN: A SIVATAG RÉME.
CORSO: MAGDA.
APOLLÓ: BECSÜLETREND.

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik.
Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel.
(Központi fűtés, hideg- meleg folyóvíz, telefon, stb.)
Polgári szálló — polgári árak!

A propaganda nagymestere: GÖBBELS

Írta: Csiszár Béla

Még azoknak is, akik nem rokonszenveznek a német nemzetiszocializmussal, berendezéseivel és vezető eszméivel, nem titkolt érdeklődéssel néznek erre a kis, alacsony emberkére, a német propaganda nagy mesterére. Aki nálánál jobban érti mesterségét? Ilyen ember valószínűleg nincs is Európában, de talán még a reklámok és a propaganda hazájában, Amerikában sem. S ennek a mesteri „hírvevőnek”, a német nemzetiszocializmus „reklámfőnökének” az élete is olyan érdekes, mint egész tevékenysége. Ki hitte volna, hogy az ősrégi rajnai katolikus családból származó fiatal ember, akit szülei papnak szántak és neveltek, egyik vezető személyisége lesz a náciizmusnak és élére áll majd annak a propagandának, amelynek heve néha a katolicizmust sem kímélte és olyan igazságokat igyekezett nevétségessé tenni, amelyek a rajnai Westphaliának egyaránt szentek voltak. Szerencsére, Göbbels propagandamunkájának ezek a szerencsétlen kisfilások csupán elenyésző töredékét alkották: ő mindenestre jobban megtalálta a mérséklet útját, mint versenytársa, Rosenberg.

Göbbels ma mindössze 42 éves. 1897-ben született, mint említettük, régi rajnai katolikus családból. Szülei papnak szánták, jezsuita gimnáziumban nevelkedett, de sohasem mutatkozott valami nagyon vallásosnak, mindvégig megőrizte kíváncsi, kutató természetét s így a dogmatikus igazságok irányában mindig gnosztikus kételkedő maradt. A gimnáziumot elvégezve Heidelbergben bölcsészettudományok és művelődéstörténetet tanul, de ez sem elégíti ki, amint az irodalom sem, pedig ez irányban is tesz kísérleteket. Lázadó lélek, szomjas és kutató egyénisége új és új tudományágakban tesz kutatásokat, végre a kíváncsiság őt is elviszi a nemzetiszocialisták egyik gyűlésére s villámpapásként hat rá a felfedezés, hogy neki ott a helye. Hitler követőinek táborában. 25 éves, az irodalomtudományok doktora, bemutatják Hitlernek s ő azonnal beiratkozik a pártba. A Führer és ő elindul az új Németország megteremtésére.

A pártban kezdetűl fogva fennállt a jobb és baloldal, a lassan, fontolva haladók és a mérsékelt pártcsoportja, szemben a türelmetlen küzdőkkel, a fanatikusokkal, a szélsőséges gondolkodóakkal. Göbbels természetesen az utóbbiakhoz tartozik, nem is volna Göbbels, ha a mérsékeltékhez húnna. A totális forradalom a jelgége, az ábrándja és természetesen el sem fogadna olyan megoldást, amely nem elégíti ki százszázalékosan forradalmi hajlamait és céljait. Hamarosan felküzdte magát az első sorokba, Hitler egyik bizalmasa lesz, remek ötleteket ad neki harcaiban, propagandahadjáratában. Azután még egy másik nagy előnye: kitűnő szónok, aki fanatizálni tudja hallgatóit s úgy játszik érzelmevilágukon s idegeiken, mint a hüvész, aki tudja, mit akar és mit hozhat ki közönségéből.

„A kis Göbbels” — ez a becőnéve, mindenki így ismeri, de a kis Göbbels nemcsak nagy hírnevet szerez magának. Hitler kinevezi Berlin főkerületvezetőjévé s Göbbels boldogan, a cselekvés lázában égre rohan a vörös Berlinbe. Mert a birodalmi főváros vadul kommunista, a náci még el sem merték kezdeni a szervezkedést, annyira félnek és tartanak a vörösöktől és a szociáldemokratáktól. Göbbels elkezdte a „Kampf um Berlin”-t. Csöndesen dolgozik, először alig hallat magáról. De a kommunisták csakhamar felkeresik, belé akarják fojtani a szót s minden gyűlést megzavarják. Göbbels és vezérkara se rest: ők is felveszik a kíméletlen harcot a bolevistákkal, saját helyeiken verik őket agyba-főbe, aztán hatalmas gyűléseket rendez, tömegeit kiviszi az utcára s a vörösök már csak a távolból merik fenyegetni ököllet a göbbelsi sereget. Göbbels, a kis Göbbels néhány hónap alatt csodát mivel: barnává változtatja a vörös Berlint! Csillaga magasan ragyog s Hitler boldogan öleli mellére, amikor a nagy berlini honfoglalás után első ízben tér vissza Münchenbe, hogy beszámoljon a nagy harc egyes mozzanatairól.

Berlin tökéletesen „nagy embert” csinál az apró Göbbelsből. A párt egyik vezetőgyénisége, aki most még komolyabb feladatokra vállalkozik. A nemzetiszocialistáknak sajtót akar teremteni. Nem könnyű a dolga, sokat kell harcolni a kormányzattal, de Göbbelst nem viaszból faragták s néhány hónap múlva megjelenik az utcán az

Angriff, a párt első nagy orgánuma. Egy év múlva, 1928-ban Berlin bevásárolja a Reichstagba képviselőnek s néhány hét múlva Hitler a párt propagandafőnökévé nevezi ki. Göbbels most teljesen a maga helyére kerül s megindul az a hallatlanul zseniális és ügyes munka, amelynek óriási színhelye az egész birodalom, s amely a propaganda ezer eszközével és módszerével fogja át az egész Németországot. Göbbels doktor a nagy varázsló, akinek egy intésére millió röpecdula, millió plakát, felírás, zászlók, rengetege hirdeti, hogy a német nemzetiszocializmus győz és rövidesen átveszi az uralmat. Egy-egy választás remek alkalom neki, hogy szervező erejét, propaganda-művészetét kimutassa és elkápráztassa vele a weimari Németország elképedt hatalmasságait. A győzelemben nagy része van, ezt ellenfelei is elismerték. 1928-ban a pártnak még csak 12 képviselője van bent a törvényhozásban, 1930-ban pedig már 107. Hogyan éri el ezt a nagy sikert? Ez az ő titka s ezekből a titkokból keveset árul el érdekes könyvében, amelynek ezt a címet adta: „A Kaiserhof-tól a birodalmi kancellárságig.”

Göbbels propagandája egyenes vonalú, nem kerteget, nem habozik, nem hátrál meg az erőszak előtt. Legfőbb dogmája a támadás. Azt tartja, hogy egyedül a támadás hatásos. Támadni kell, mielőtt az ellenfél tudná, hogy mi történik, mi vár rá és mivel akarunk támadni. A védekezésre kényszerített propaganda már eleve halálra van ítéltve, nincs dinamikája, ereje és bátorsága. Göbbels támad és nem hagyja legyőzni magát. És győz, diadalmaskodik. A harcban ezer és egy ötlettel győzi, minden nap új és új gondolatokkal jön, sokat dolgozik, de a siker nem is marad el mellőle. Lassan mindent propagandája szolgálatába állít, a sajtót, a rádiót, a színházat és a filmet is. 1933-ban Hitler propagandaminiszterré nevezi ki s ekkor már minden a kezében fut össze, ő a birodalom kulturális életének legfőbb és legönállóbb irányítója. Pozícióját mindmáig megtartotta.

Egyidő óta ugyan úgy látszik, mintha nem foglalná el azt a helyet, mint korábban, érte alatta azt, hogy már nem a rezsim sztárja, aki mindig Hitler oldala mellett áll és a vezérrel együtt fényképezik le. Keveset látni Hitler társaságában, de az utóbbi időben ismét visszatért a kegyekbe, ekkor sűrűn jelennek meg a párt orgánumaiban s beszédeket is tart, ha nem is annyit, mint régebben. Magánügyek játszottak közre s Hitler, aki semmi-lyen sem ismer tréfát, Göbbels magánéletét is szep-lyölnének akarja látni. A válságnak most már vége s Göbbels ismét a bűvös varázsló, aki kezében tartja a német nép szívét és agyát, hogy lelkesítsen és meggyőzzön a mai nehéz időkben, amikor annyira szükség van az egyöntetű közvéleményre, s hogy a tömegek egységesen sorakozzanak a vezető háta mögött.

Huszonöt év előtt tört ki a világháború

Világtörténelmi események az egykori lapok tükrében

A lavina, amit 1914 június 24-én Princip Gavrilo szerb diák revolverlövése Serajevóban elindított, tulajdonképpen csak egy hónap múlva, július 23-án kezdte meg végzetes gőrgését, amikor az osztrák-magyar birodalom külügyminisztere ultimátumot intézett Szerbiához. Ezt az ultimátumot Szerbia nem fogadta el és 1914 július hó 25-én délután 6 órakor a Monarchia belgrádi követé, Giessel báró, a követéség egész személyzetével elhagyta Belgrádot, ami a háború megindítását jelentette.

25 év telt el azóta. Az idén érte el a világháború megindulásának negyedszázados fordulóját s azok, akik akkor születtek, ma már maguk is katonaköteles korban, aggodással szemlélnek a mai világpolitikai eseményeket.

Ami 25 év előtt történt, az ma már a világtörténelem. Az egykori lapok drámai hangú táviratokban és cikkekből számoltak be a sorsdöntő eseményekről:

„Átadták a demarsot”, jelentették feltűnően nagy cimbejükkel 1914 július 14-én a lapok, s részletesen közölték is az ultimátum 10 pontból álló szövegét. Kétnapi feszült, ideges várakozás után, július 26-án különkiadások adták hírül, hogy „itt a háború Szerbiával.”

„A kocka el van vetve — olvassuk egyik huszonöt éves lapban — Belgrádot elhagyta az osztrák-magyar követ. Hat óra előtt 10 perccel Pasic átadta Giessel követnek Szerbia válaszáat a bécsi külügyminiszterium jegyzékére. Giessel azonban kijelentette, hogy a válasz nem kielégítő és 6 óra 5 perccor, tehát Szerbia válaszáának átadása után 15 perccel, a követéség egész személyzetével elhagyta Belgrádot. Ez a hadiállapot kezdetét jelentette. Szerbia előre tudta, hogy válaszjegyzéke el nem fogadható. A választ csak 6 óra felé adták át, de már 3 órakor elrendelték egész Szerbiában a mozgósítást s az ország székhelyét Kragujevácsba tették át. Válságos nehéz napok kezdődtek ezzel.

Ezután részletes táviratok, riportok következnek. Ahogy forgatom a huszonöt év előtti újságot, filmezerű gyorsasággal peregnék le az akkori események. A cikkeket, táviratokat címei is sokat mondanak:

— Háború Ausztria-Magyarország és Szerbia között. A szerb hadsereget mozgósították. A belgrádi kormány elmenekült. Oroszország halasztást kér. Giessel családja is elutazott Belgrádból. Szerbiában elrendelték az általános mozgósítást. Giessel követet ünnepelték Zimonyban. A tegyveres beavatkozás felé. Az orosz mozgósítás. Belgrádot megszállták. Az első ágyulövés.

Mind ezt egy július 26-iki újságból írtam ki. Másnap, 27-én még ezeknél is többetmondó ci-

mek villannak fel a lapoldalakról:

Háború Szerbiával! A szerb udvar elmenekült. Putnik vajdát Budapesten elfogták. „Mind odavan” — mondta Putnik vajda elfogatásakor. — Eléthelptek országoszerző a kivételes törvények. Elrendelték a mozgósítást.

Es ezzel eljutott Közép-Európa népe a hadiállapothoz, miután július 28-át követően, 31-én az általános mozgósítást is elrendelte a Monarchia, mert nemcsak a szerbek, hanem még július 24-én az oroszok is megkezdtek felvonulásukat a német-osztrák határon s erre természetesen a németek is mozgósítással feleltek; augusztus 1-én hadat ízenve az oroszoknak. Ezt követte azután augusztus 2-án a franciák mozgósítása, majd a németek hadüzenete a franciáknak, ami már a világháborút jelentette.

Világháború... ökölny betűk mennydörgik a július 29-iki lapok első oldalairól. Akkor még senki sem sejtette, mennyi vért, szenvedést, nyomorúságot, pusztulást, elkeseredést, bajt, bünt jelent ez a szó: világháború. Ma már mindenki tudja. Még az is, aki a világháború kitörésekor még sem észlelt.

Megdördültek az első ágyuk! Ezt a távirat hírt ezer és ezer lélek visszhangozta reszelőn s a legtöbbjük nem is sejtette, mit jelent az, ha megdördülnek az ágyuk.

Huszonöt év telt el azóta. A negyedszázados fordulón minden lélek úgy fohászodik: Istenem, mentsd meg a világot — újabb világháború veszedelmétől! (—la)

Kállay Miklós:
Báthory István.
Balanyi György bevezető tanulmányával, térképpel, műmellékletekkel. — Ara tüzve 247 Lei, kötve 342 Lei.

Báthory István életének megoldására csak Kállay Miklós vállalkozhatott, ki Jókaira emlékeztető gazdag aradásu fantáziájával hiánytalanul átéli Báthory gazdag és szövevényes életének minden megspó, új fordulatát. Olyan történelmi film pereg le előttünk, melynek minden jelenete új értékkel és telmeséssel gazdagítja a mai nemzedék életét.

Dante kiadás.

Különleges ellenőröket nevez ki a lég- és tengerészetiügyi minisztérium egyes vállalatok működésének ellenőrzésére

Az ellenőröknek korlátlan jogaik vannak a vizsgálatok lefolytatására

Bucurestiből jelentik: Paul Teodorescu lég- és tengerészetiügyi minisztériumának tökéletesítésére tervezetét dolgozott ki. Tervezetében nagy jelentőségű újítást határozott el. Újítást, amely a tervszerű pénzgazdaság jó menetelének ellenőrzését célozza. A minisztérium határozattal el is fogadták. A határozat értelmében közigazgatási ellenőrzést vezetnek be az egyedárusítási önkormányzatoknál, az iparvállalatok igazgatóságában, a kereskedelmi vállalatoknál, a különleges vállalatok igazgatóságában, azoknál a vállalatoknál, amelyekben a lég- és tengerészetiügyi minisztérium által az állam képviseli a többséget és azoknál a vállalatoknál, valamint társaságoknál, amelyek összeköttetésben állanak a repüléssel vagy a tengerészettel.

Ezeknek a vállalatoknak az ellenőrzése arra irányul, hogy utasítsák, felülvizsgálják, ellenőrzik a vállalatok adminisztratív tevékenységét, valamint a pénzügyi és technikai működését. Az ellenőrzés biztosítja, hogy a vállalatok a törvények és a saját szabályzataiknak megfelelően fejtik ki tevékenységüket. Megelőzi az ellenőrzés az alapvető és formai hibákat szemmel tartja, hogy vajon ezek a vállalatok eredményesen működnek-e és megfelelnek-e annak a célnak, amiért létesítették őket.

A különleges ellenőrzésen kívül, amelyet a lég- és tengerészetiügyi miniszter, valamint a kiküldöttéi végeznek, valamint az ellenőrző bizottság és a cenzorok általános jellegű működése mellett a lég- és tengerészetiügyi minisztérium javasolja, hogy a vállalatok maguk kebelén belül szervezzenek állandó és hivatalos ellenőrzést, amelynek a következő szempontokon kell alapulni:

a) A könyvelő ellenőrzése a pénzügyi felett. Ez a szempont feltételezi a könyvelő és a pénzügyi anyagkezelő szeparált munkáját.

b) Küldjenek ki a vezető, vagy igazgató bizottságból egy tagot, akinek az lenne az állandó megbízatása, hogy ellenőrizze a könyvelést, levelezést, valamint a pénz és anyagkezelést. Ez az igazgatósági tag ellenőrizné, hogy minden úgy alapilag, mint formailag a törvényes keretek között történjék.

c) Azok a vállalatok, amelyeknek aligazgatóságuk, vagy más alárendelt adminisztratív szervük van, gondoskodjanak ennek a szervnek is az ellenőrzéséről, hogy működésük a központ rendelkezésének értelmében történjék.

A lég- és tengerészetiügyi minisztérium részéről történő különleges ellenőrzés mindig a mi-

nisztérium nevében — és a műszaki, valamint különleges ellenőrök útján történik mindazoknál a vállalatoknál, amelyeket fentebb említettünk.

A lég- és tengerészetiügyi minisztérium ellenőrzésének pedig a kötelessége lesz ellenőrizni a vállalatok különböző tevékenységeinek törvényességét. Hogy ezt megtehesék, felülvizsgálják a tényleges jövedelmet, a kiadásokat, a természetes százalékokat, valamint a kiadásokkal szemben el-

ért eredményeket. Megfigyeléseiket összpontosítják, hogy megállapítható legyen, vajjon az illető vállalat elérte-e azt az eredményt, amit az államtól és autonóm szervezetétől elvár.

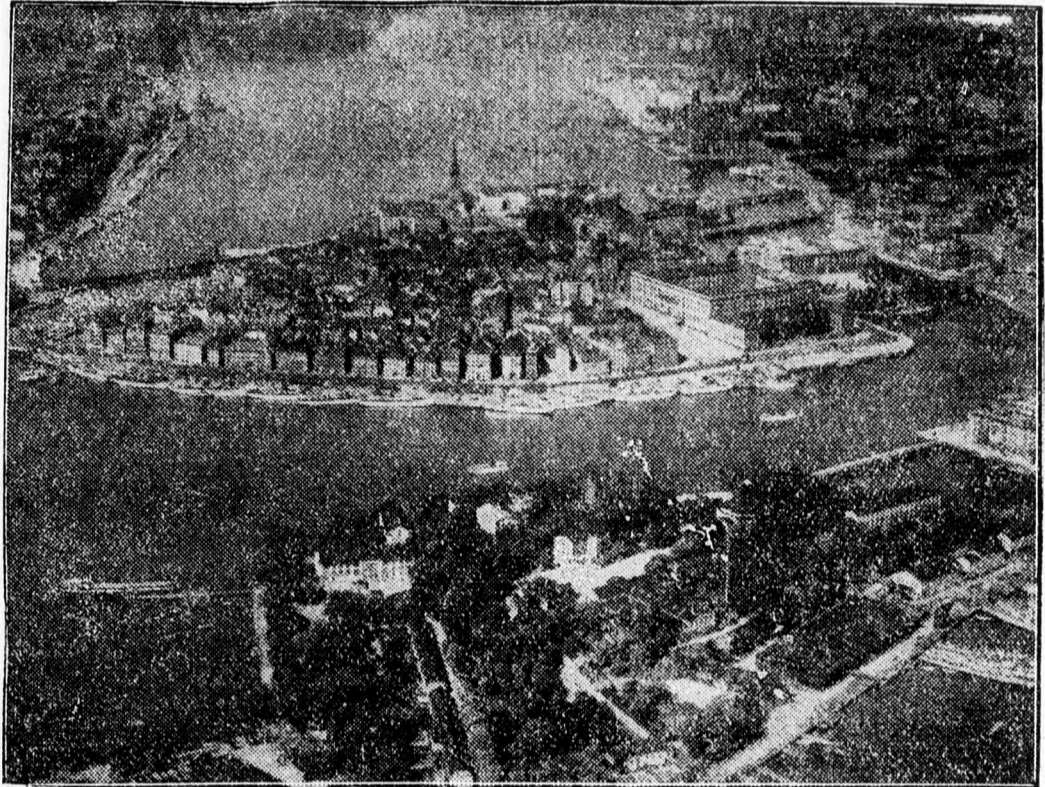
Felülvizsgálják a miniszteri ellenőrök az évi mérleget, nyereség és veszteségszámlát és figyelembe veszik, hogy a vállalat végrehajtja-e a lég- és tengerészetiügyi minisztériummal szemben vállalt kötelezettségeit.

Hogy az ellenőrök küldetésüknek eleget tehesenek, határozatlan jogaik vannak az ellenőrzések és vizsgálatok lefolytatására, az adminisztratív jellegű tevékenységek tekintetében. Amikor arra szükség lesz, maguk mellé vehetnek műszaki ellenőröket.

Az ellenőröknek kötelessége a főtitkáron keresztül híven informálni a minisztert arról, hogy az illető vállalatot milyen módon vezetik.

A különleges ellenőröket a miniszter személyes aláírásával hatalmazza fel megbízatásukra.

Minden egyes ellenőrzés alkalmával a miniszteri ellenőrök jelentést készítenek vagy jegyzőkönyvet vesznek fel.

Stockholmra, az észak Velencéjének repülőgépről felvett látképet közöljük. Középen Riddar-Holmen festői tekvésű szigete látható, itt van a királyi palota is.

A katakomba

Írta: Massalszky Miklós

Paul Burns szállodai szobájában ült, velem szemben pedig John Medows nevű honfitársam foglalt helyet, akivel nemrégiben ismerkedtem meg. Mindketten cigarettáztak. Izzó meleg nap volt és a félig lehúzott függönyök mögül napfényben ragyogó gyönyörű tájra nyílt kilátás. A két férfi hallgatott. A szállodai szobában útitáskák állottak és mindenféle tárgyak hevertek szanaszét, amelyek tanúsága szerint Burnsnek jómódúnak kellett lennie.

Abban a pillanatban éppen azzal volt elfoglalva, hogy a térdén levő bőrtáskából régi leveleket szedett elő és azok közül válogatott. Ha valami érdekesebb dologra bukkant, vidám vagy érdekes történeteket mesélt el vendégének. A két férfi eleven ellentéte volt egymásnak. Burns magas, karcsú, jól kisportolt és barnára sült volt, látogatója pedig kicsiny, halvány, szűkszavú és rövidlátó, tudós formájú ember. Burns valójában sportember, vendége pedig nagy jövő elé néző archeológus.

Burns még mindig egy levelet tartott a kezében, amelyet nemrégiben olvasott fel barátjának. A levél egy kalandos szerelem befejezését jelentette, amely egy spanyol grófnővel játszódott le nemrégiben. Burns egyideig maga elé meredő szemekkel hallgatagon ült, aztán felébredt gondolataiból, félretette a levelet és a következő után nyult.

— Igen — mondta, miközben egy női írást szemlélte — ez volt a legszebb élményem egyike, amiben részem volt. Valami ismeretlen fickóba halálisan beleszerettem, de aztán megismertem én és egyszerre kigyógyult ebből a szerelemből...

Nemsokára azután ő is meghalt, öngyilkosságról is tudtunk, de soha sem tudtam megállapítani a valóságot. Szegény Agatha...

— Agatha? Agathának hívták? És mi volt a vezetékneve? — kérdezte a vendég, aki az eddigi elbeszéléseket inkább jól leplezett unalommal hallgatta.

— Igen, Agatha volt, Agatha Morisson — felelte a másik — ismerte őt talán?

— Óh, nem, csak véletlen — felelte gyorsan a másik.

A beszélgetés azután más irányba fordult. Medows régészeti kutatásairól beszélt, amelyek közben sikerült egy eddigi ismeretlen katakombát felfedeznie. Ez a katakomba valószínűleg új irányba fogja terelni a régészet eddigi megállapításait, mert valószínűleg minden eddigi felfedezett katakombánál előbb készült.

— Sokszor irigylem a munkájáért — mondta Burns. — Rendkívül érdekes valami újat felfedezni és a múlt titkait kinyomozni. Valósággal szenvedélyem nekem is egy-egy feladat megfejtése és a nehézségek leküzdése, habár az én hivatásom mellett csak sportszerű feladatok megoldásáról lehet szó.

— Igen — felelt a másik — én csak a munkámnak élek és ez teljesen kielégít. Ez annál is fontosabb számomra, mert a családi boldogság, amelyre annyit vágyakoztam, nem lett az osztályrészem.

Ezzel felállt, hogy búcsúzzék és csak úgy mellékesen tette hozzá:

— Ha érdekelné, szívesen bemutatnám a katakombámat. Még senkinek sem mutattam meg, sőt még a felfedezésről sem adtam hírt, úgyhogy érdekes élményben volna része. Rajtam kívül maga lenne az első ember, aki kétezer év óta betette a lábát.

— Szívesen — szökött Burns — van valami izgalom az ajánlatában.

— Most öt óra van — szökött Medows, miután az órájára nézett. Vacsora előtt még híven van időnk, ha azonnal indulunk. Csak arra kell kérnem, senkinek se árulja el, hová megyünk. Ez ugyanis könnyen a katakomba nyomára vezetne. Indulunk?

Együtt hagyták el a szállodát és egyideig hallgatagon mentek egymás mellett. Nemsokára a hátuk mögött hagyták a várost. Az archeológus azután elbeszélte kísérőjének, miként jutott eszébe, hogy ezen a tájon kutatómunkát végezzen, miképpen jött rá a katakomba nyomára, amelynek bejárata egy üresen álló ház pincéjébe torkollott és amelyet sokkal későbbi időben falaztak el.

Nemsokára egy dűledező ház előtt állottak meg és Medows egy kulcsot húzott elő a zsebéből. A kulcsal kinyitotta a külső ajtón levő lakat zárját. Mielőtt a félig rombadőlt házba beléptek, mosolyogva mondta kísérőjének:

— Gyönyörű szép a mai este. Szippantson egy jót ebből a friss levegőből, mert odaient nem sok része lesz benne.

Mindketten beléptek a házba és egy kis töredező lépcsőn lementek a pincébe. Medows félretolta néhány deszkát, amelyek mögött egy kis nyílás tárult fel. Bebújt a nyíláson és Burns követte. Itt a tudós villamos zseblámpát vett elő, amelynek fényénél kitűnt, hogy egy apró négyzetes helyiségben vannak, amelyből háromféle irányban folyosók ágaznak el.

— Valószínűleg ez volt a katakomba egyetlen bejárata; én legalább nem fedeztem fel másik kijáratot. Ez a körülmény is a katakomba korai volta mellett tanuskodik, mert a későbbiek legálább három kijáratot építettek.

A két férfi a középső folyosó felé vette az

Francia apácák hősies, önfeláldozó élete a leprások szigetén

Egyik leprásfalutól a másikig őserdön át lovagol tizenegy francia apáca, az „amazon-nővérek”, hogy segítségére legyenek a betegeknek. — Marie Suzanne a „királynő”

A Csendes-óceánban teljes elhagyatottságban fekszik az angol uralom alatt álló Makogay szigete, amely a Fidzsi-szigetek csoportjához tartozik, s amelyet egy korálöv vesz körül. Ezen törnek meg az óceán végtelenségéből érkező hullámok. Minden hónapban egyszer egy kis hajó köt ki a szigeten, élelmiszert és néhány, a mindennapi életben szükséges apróságot rak ki és aztán sietve távozik. Mert Makogaynak nincsen jó híre, a leprások szigete ez s a hajók messze elkerülik.

Az angolok az itt fekvő egész szigetvilág valamennyi leprabeteget ide koncentrálták és a szigeten két kórházat is építettek. Makogayon hatszáz beteg él, azonkívül 11 francia apáca és négy orvos. A betegek, amennyiben nincsen ápolásra szükségük, a szigeten épült három kis faluban laknak. Ha valaki ezután olyan beteg lesz, hogy nem tud már magán segíteni, beviszik a kórházba, hogy ott halljon meg. A többi betegek dolgoznak, hogy könnyű munkával néhány centet biztosítsanak maguknak.

Tizenegy különböző néphez tartoznak a betegek. Makogay szigetén a betegápoló szolgálatot kizárólag szerzetesnők végzik el, akiknek főnöknője Marie Suzanne, ma negyvenkét éves és több, mint húsz év óta él a szigeten. Fiatal éveit a franciaországi Provenceben élte le, szép volt, életvidám és nem is gondolt rá, hogy apáca legyen. S aztán egyszerre jött a belső átalakulás. Senki nem tudja, mi ment végbe Marie Suzanne lelkében. A maláj nyelveket kezdte tanulmányozni, mikor már néhányat folyékonyan beszélt, azt kérte, vezényeljék ki a Távol-Keletre. Olyan feladatot akart vállalni, amely egész életét betölti.

Felajánlották neki, hogy menjen Makogayra a leprások szigetére és az ajánlatot gondolkodás nélkül elfogadta.

Mikor a szigetre érkezett, a betegek földalatti barlangokba voltak elhelyezve. Kizárólag egy dologra vigyáztak velük kapcsolatban, hogy senki kö-

zülük el ne hagyassa a szigetet. Kórházról azonban szó sem lehetett. Marie Suzanne nővér azonban azonnal erélyes munkába fogott. Addig ostromoita levelekkel az angol hatóságokat, míg azok végül is engedtek és törödni kezdtek a betegekkel. A lelkes szerzetesnő vezetésével először az első kórházat, azután a másodikat építették fel. Ugyancsak az ő vezetésével kezdődtek meg a falualapítások, míg végül azt is elérte, hogy szerszámokat hoztak a szigetre. Ezután a szerencsétlen szigetlakókat vette rá, hosszas rábeszélés után, hogy dolgozni kezdjenek.

Tíz évvel a megérkezése után már Marie Suzanne nővér volt a sziget tulajdonképpeni vezetője. Idővel azután újabb betegápoló nővéreket is hozott, akiket ő maga nevelt fel. Valamennyiüknek meg kell tanulni lovagolni. Mindegyik kap egy lovat s csak mikor már biztosan ül a nyeregben, akkor kezdődik a tulajdonképpeni munka.

Minden nap reggel négy órakor kezdődik a napirend.

A nővérek nyeregbe ülnek és így járják be az egymástól meglehetősen távolfekvő falvakat. Minden nap meg kell látogatniuk az összes beteget, hogy panaszait, kívánságait meghallgassák, a súlyos betegeket kórházba szállíttassák és a külön-

böző készítményeket, amelyeket a még dolgozó betegek készítettek, összegyűjtsek és a központhoz hozzák. Maga Marie Suzanne nővér is lovon járja be minden nap az egész szigetet. Este érkezik haza, ekkor átveszi a kórházba a szolgálat egy részét. Egy angol gyarmati tisztviselő, aki néhány évvel ezelőtt meglátogatta a szigetet, csodálkozással látta egyszer, hogy két apáca vágatva lovagolt át az őserdön, útban védenek felé. Elnevezte őket „amazon-nővéreknek” s ez a név rajtuk is maradt.

Ez az amazonszolgalat kitünően bevált a szigeten, ahol semmi más közlekedési eszköz nem áll rendelkezésre. Természetesen egy ideig eltartott, amíg a bennszülöttek, a számukra ismeretlen lovakkal megbarátkoztak. A leprabetegeket amúgy is nehezen lehet kezelni, a teljes elzártság gyakran okoz rossz hangulatot és nem ritkán vezet felkelésre is. Egy ízben megtörtént, hogy néhány szerencselovag, aki a szigeten koncessziót biztosított magának és azt követelte, hogy egyetlen táborba zárják össze a leprásokat. A betegek erre összefogtak és elhatározták, hogy partra vonulnak, tiltakozásképpen az intézkedés ellen. És noha az angol hatóságok tíz ausztráliai rendőrt küldtek a szigetre, azok soha nem boldogultak volna a felbőszült betegekkel, ha vezetőjük szömb nem egyedik a leprások küldöttségével, akik azt mondták, hogy nem hajlandók az angolokkal tárgyalni, ha azonban királynőjük azt mondja, hogy táborba menjenek, akkor megteszik. Nagy volt az angol rendőrök csodálkozása, amikor megtudták, hogy a „királynő” nem más, mint Marie Suzanne testvér.

Ez év elején húsz év után először megy szabadságra Marie Suzanne testvér és rövid időre hazautazott. Az újságíróknak ekkor nevetve mondtotta: „Nem vagyok királynő, ezzel szemben minden vagyok. Kormányzó és bankár, a betegek kereskedelmi képviselője és védőszelleme”. És mikor megkérdezték tőle, nem vágyódik-e az után, hogy otthon maradjon, ezt válaszolta: „Természetesen nem. Ebben az életben utoljára jártam otthon s ez egyben hűcsú is volt. Vissza kell mennem Makogayra. Ott várnak rám. Az emberek rendkívül boldogtalanok volnának, ha nem jönnék és ezt még sem tehetem velük”.

Zsákok, cséplőponyvák, locsolótömlők,
hevederek, kötélárak, zsinetek, kárpitos kellékek, lópokrócok és kocsi-
takarók legolcsóbb bevásárlási forrása
JUTEX Oradea, Piața Mihai Viteazul.
Telefon: 17-23

útját. A régész zseblámpájával megvilágította a falakat, amelyeket a fennmaradó feliratok és a porladó freskók csak imitt-amott takartak be. Jobbról és balról fülkék is láthatóvá váltak, amelyek valószínűleg kriptáknak szolgáltak, mert csontok és egyéb síri maradványok lapultak meg az aljukon. Néhány lépésnyi távolságban a főfolyosóról mindenütt mellékutak ágaztak el. Csak lassan haladtak előre, mert a folyosó alja egyetlen volt és helyenként beszakadt. Negyedórai járás után az egyik mellékfolyosóba tértek be, majd több kanyarulatot csináltak és végül egy szemmel láthatólag nagyobb helyiségbe érkeztek, amelyben a zseblámpa fénye már nem tudta egyszerre mindkét falat megvilágítani. Háromoldalról sötétség fogta őket körül. Az archeológus egyenes irányban haladt előre, amíg a terem túlsó oldalán egy kőből faragott asztal előtt meg nem állapodott.

— Ez bizonyára oltár volt és itt tartották közös istentiszteletüket. Amint látja, itt is tele van a fal sírkamrákkal. Azt hiszem, hogy ezt a katakombát még az első évszázadban építették, úgyhogy a legelső mártírok sírjai vesznek körül. A tudomány számára felbecsülhetetlen értékű felfedezés ez, mert a kereszténység első életszakának legérdekesebb problémáit fejthetjük majd meg belőle.

Egyik faltól a másikig haladtak és időnkint meg-megálltak, körülnéztek és néhány szót szoltak egymáshoz. A csend nyomasztó volt körülötük és öntudatlanul is csak suttogva mertek beszélni.

Kis idő múlva Medows a terem közepére vette kíséretét és megállott. Most, — mondotta — legalább is eddigi tapasztalataim szerint, a katakombák közt állunk. A folyosókat meghatározott rendszer szerint építették a középpont körül, úgy hogy aki ezt a rendszert ismeri, a sötét-

ben sem tévedhet el benne. A katakomba rendszerét azonban a sötétben természetesen nem lehet kipróbálni. Amikor először jöttem ide, eltévedtem és alapos bolyongásba kerültem, amíg kijutottam, habár nálam volt a zseblámpám. Most kioltom a világosságot, hogy lássa, mit jelent itt sötétben maradni.

Ezzel kioltotta zseblámpáját és mint valami fekete bársony függöny takarta be őket a sötétség. Burns még hallotta, hogy Medows néhány lépést tesz és azután már mintha egészen messziről esengett volna feléje a hangja:

— Mindig szerettem volna kipróbálni, hogy aki először jár itt, vajon megtalálja-e a sötétben is innen a kivezető utat. Miután úgyis azt mondtotta nekem, hogy a feladatok megoldása és nehézségek leküzdése érdeklő a legjobban, jusson hát ki innen teljes sötétségben.

— Megőrült — hördült fel Burns torkából a rémült kiáltás — azonnal gyújtsa meg a lámpát, vagy megkésérel! Ilyen dolgokban nem ismerem a tréfát!

Az archeológus gúnyos hangja azonban már csak egészen messziről és alig hallhatóan ért el hozzája:

— Az előbb Agatha Morissonról beszéltünk. Tudja-e, hogy mielőtt megismerte, egy kellemetlen tudással jeyezte el magát. Ez pedig én voltam.

Ezek voltak az utolsó szavak és azután mélyseges síri csönd borult Burns fölé...

Néhány nappal később a helybeli újságban a következő hír jelent meg:

„John Medows ismert angol régész és történész, aki hosszabb idő óta városunkban tartózkodik, óriási jelentőségű felfedezésre jutott, amely a katakomba-kutatás terén valószínű forradalmat

jelent. Egy olyan katakombára akadt John Medows, mely minden bizonnyal a legrégebb az eddig ismert ókeresztény sírkamrák között. A katakomba részletesebb leírását az átkutatás után közöljük.

A sírkamara felfedezésekor borzalmas tragédia nyomaira bukkantak, amely egyrészt azt igazolja, hogy Medows előtt valaki már felfedezte a katakombát, másrészt pedig világot gyújt Paul Burns fiatal angol sorsára, aki városunkból néhány nappal ezelőtt eltűnt. Mint azt már megírtuk, Mr. Burns néhány hete városunkban nyaralt. A múlt pénteken Mr. Medows kíséretében elhagyta szállodáját és azóta senki sem látta. Mr. Medows vallomása szerint rövid sétát tettek és azután a főútcán váltak el egymástól, miután Mr. Burns kijelentette, hogy haza akar menni, a szállodába azonban nem tért vissza. Hiába kutattak azután utána, nem sikerült a nyomára bukkanni. Most azután, amikor az újonnan felfedezett katakombába behatoltak, az egyik folyosón Mr. Burns holttestére bukkantak. A szerencsétlen gentleman valamely véletlen folytán bizonyára ráakadt a bejáratra, azonban mindennemű világító eszköz nélkül merészkedett be a földalatti labirintusba s áldozatul esett kutató vágyának. Minden valószínűség szerint napokig bolyongott anélkül, hogy a kijáratra ráakadt volna, azután összerogyott a fáradtságtól s meghalt. Lábai állapotára arra enged következtetni, hogy sok-sok kilométernyi utat tett meg a földalatti labirintusban. Mindenesetre érthetetlen, hogy miért vállalkozott erre a kutató munkára világító eszközök nélkül. Az eset tragikus voltát még növeli, hogy éppen Mr. Medows, aki jól ismerte az elhunytat, volt az, aki a holttestben megbettlott. Mr. Medows mélysegesen megrendült barátja halálán és könnyekre fakadt a holtteste felett”.

Kincs a Bálványosvár alatt...

Egy kép, a sak, eldugott, székely fücedék hely közül:
Transsylvania-fücedé

(Kézdivásárhely.) Néhány nappal ezelőtt, a rádió csodálatos világán át, újból megelevenedett a Székelyföld egyik legszebb vidéke, a Bálványos vára s a szép, varázslatos hatása alatt felszabadult fantáziánk láttatni vélte a lankás mezőt, a girbe-görbén völgybe igyekvő kristályvizű patakot, a sziklás oldalakra merészen ívelő ösvényt és az évszázados bükk- és tölgyfaerdőket, melyeknek halkán sutogó avarján, habba keveredett, szélesszűgyű székely lovon viszi, ölelve menti a vakmerő őspogány Aporfiú, a megrettent szerelemmel hozzá símuló szépséges Mike Imolát. Legaranyosabb, legjobban szívünkhöz nőtt gyermekmesénk világában újra kigyúltak az őrüzek, hallottuk a havasi kiáltást, a vészjósló sikoltást, láttuk a hadba lendülő, bosszúra szomjas székelyek mindenre felszánt csapatait és érezzük, hogy régi, történelmi levegő hűvös szele csap le Büksszád, Torja és Lázárfalva völgyeire, melyeken most szükült éresbe a kalász.

S kutató szemem, mikor ébredve azt hitte, hogy most eloszlott a bűvös álom, a valóságban fény csillant, aprócska, piros pont mozgult a sötét estében. Messze, északnyugatra, a hegyóriások között ráismertem így, a sötétben is a Bálványos várra.

Mit tudom én, hogy ki? Talán hangos kedű természetjárók, talán egy éber pásztor rakott tüzet az omladozó torony lábánál. De nem ez a lényeg, hanem az, hogy az a kicsike tűz a szívembe villant a szememen át s nem hagyott nyugton addig, míg fészket nem verhettem a hegy alatt, éppen ott, ahol hírtelen, merész emelkedésbe kap az oldal s ahol még most is száz és száz több mázsás, mohosoldalú nagy kő hirdeti, hogy puska nélkül, alágördített sziklakkal is jól védhető sasfészek volt a Bálványos vára, mely alatt csodálatos kincsek pi-
hennek.

Bálványos alatt Transsylvania-fücedé

Az út, már szélesre ágyazva, szekerek döcögnek, autók rohannak ott, ahol régen Apor Szilamér nyeregben mentette szíve szerelmét s a vár alatt, Erdély egyik legszebb vidékén csinos magánvillák, szállodák és áldott hatású gyógyfürdők ékelődnek a rengetegbe.

Transsylvania fürdő.

— Hát ilyen is van? Szinte hallok, ahogy sokan hírtelen eszmélni kezdenek s őszintén szólva nem csodálkozom. Mert az igazat megvallva én is némi bosszankodással látom a kellő propaganda hiányát, az eldugottságot, a visszahúzódottságot, mellyel ezt a ritka kincset kezeltük mi, székelyek, a magunk élehetetlenségében.

Pedig több, mint tíz éve, hogy létesült s akik ezt a gondolatot felkapták, okosan cselekedtek egész odáig, hogy kifaragták a telkeket, megépítették a fürdőket, szállodákat és útakat, de azután, amikor már jóformán minden készen állott, hogy néhány százan igénybevehessék a gyógyulás és nyugalom legideálisabb helyét, — mintha csak parancsszóra történt volna, — megállott minden.

Egyetlen nagyobb hírverés nem történt, az állomások színes és csábító reklámjai között hiába kerested, az újságok nem hirdették és tájékoztató füzetek se jelentek meg. Mintha nem is lett volna a Transsylvania fürdő a világon, úgy elcsendesedett minden egy néhány

esztendeig. És ezalatt az idő alatt csak Kézdivásárhely és környéke rándult ki időnként a gyönyörű fürdőtelepre, ahol ha véletlenül idegen is került, nem győzött áradozni az elragadtatástól.

Százezret hold erdő közepén, szárféle bajt gyógyító borvízforrások

Tehát tényleg érdemes foglalkozni ennek a fürdőnek a fejlesztésével, tényleg érdemes kicsit megszélesíteni a nagy nyilvánosság előtt, már csak emberbaráti kötelességből is, hogy mások is gyógyulást, nyugalmat és felüdülést nyerhessenek Isten ezen különösen áldott vidékén, ahonnan alig tíz kilométerre van a Szent Anna-tó, alig félóra járás a híres torjai Bűdös-barlang s ahol nem kevesebb, mint százezres hold bükk-, tölgy- és fenyő-erdő adja a legcsodálatosabb korszút.

A fürdő vasuton Kézdivásárhely és Bikszád állomásokon, valamint Tusnádról is megközelíthető. Az autóbussz reggel Kézdivásárhelyről, délután Tusnádról és Bikszádról aránylag

Az idén, — végre, — úgy látszik megtörtött a jég. A Transsylvania Bank, — melynek érdekeltségéhez tartozik a fürdő — kezdi hirdetni. A könnyebb megközelíthetőségről is gondoskodnak, autóbussz állítanak be Kézdivásárhelyről és Tusnádfürdőről, újjáépítik a meleg- és hidegfürdőket és a gyomverte úton meg-
élénkül a mozgás.

Naponként jönnek a természetjárók, Kolozsvár, Várad, Arad, Bucuresti, Brassó és az ország más környékeinek idetértett emberei csodálkozva, bámulva nézik a gyönyörű tájat, az omladozó, de még mindig félelmetes hatású várat, kóstolgatják a kitűnő borvizeket, fürdenek a gyógyhatású fürdőkben s egyöntetű az a vélemény, hogy:

— Ide érdemes jönni...
— Fogalmam se volt ilyen rejtett kincsről...
— Egyetlen fürdő után már jobban érzem magam...

olcsón szállítja az utasokat és az üdülést, fel-
frissülést keresők valósággal duskálhatnak a sós, szénsavas, kénes, vasas, timsós-fürdőkben.

A levegő pedig, talán még a fürdőknél is csodálatosabb. Tiszta, pormentes, benne van a fenyők illata, a vulkanikus erő, az üdítő hűvöség és a pazar napfény.

Gyönyörű erdőkoszorúkat ezervirágú erdei kaszálók szakítanak meg, meredek, sziklás-
oldalak enyhe hajlású lankákkal váltakoznak s a völgyekben kristálytisztán csillogó hegyi-patakocskák csobognak alá, vagy jéghideg borvízforrások buzognak.

Ébredező tervek a jövőre

Zene, még nincs. Este, amikor a nap lehúzódik a Bűdös-hegység mögé, a piros alkonyatban még csak a pásztorkiáltás zeng, messze, fenn, a hegyek hátán legelő juh és marhacsorda kolompja csendül.

Villany se világít. A székelystílusú, barátságosan hívogató kicsi villákban még petróleumlámpa piláncsol s az erdők sárga avarján Szent János-bogarak ezrei hunyorgatnak, mintha a csillagok tükörképei lennének.

A szállodák se nagystílusúak, nem káprázatosak, a sétányokon sincs a legutolsó divatszertint gálans korzó, de a hófehér szobák tiszták, kényelmesek, az emberek barátságosak, fesztelenek és egy, két nap után, miht egy nagy család, mindenki azon igyekszik, hogy előzékenységgel, kedvességével túl tegyen a másikon. Fehér, nyírfapadokon szerelmes fiatal párok bámulják a vár fölé kúszó holdat, a szerpentin-úton erős sugárkéve jelzi a továbbülő autót, valahonnan harmonikaszó szűrődik át és millió fa susogja halkán utána a melódiát.

Sokan, nagyon sokan azt mondják, hogy éppen ez a természetesség a legszebb az egész fürdőben. Sokan, akik nyakig vannak már a nagyvárosok rohamó zajával, fényével, dzsesszé-
vel, hálát adnak ezért a csendért.

De a fejlődés új iramot parancsol. Most már ébredeni kezd az a szellem is, amelyik tudja, érzi, hogy itt egy világhírű fürdő alapjait rakták csak le s most építeni kell tovább ezeket az alapokra.

Már ébrednek a jövő tervei, már lökést adott a sok lelkesült gyönyörködő a továbbfejlődésre és az újabb tíz év már többet kíván.

A rejtett kincsek fölé, a gondolat szeghetetlen szárnya már hordja, építgeti a jövőt s lehet, hogy nemsokára virágos sétányok vezetnek az évszázados fák alá, katonazene és dzsessz hangjaira táncolnak az örvendő fiatal párok és külön úton sikulnak zajtalanul az áramvonalas autók, melyekre vakító, villanyreflektorfényből bámul az utolsó fehérlő-áldozat regényes helye: a Bálványos-vár.

HUZELLA ÖDÖN

Földi István

KÉT VERS

KETTEN ESENGJÜK

Ebéd után, ha szívart gyujt gyufám
s a lange füst felhője szomorú,
elgondolom: jó lenne egy fiú,
ki úgy nevezne: édes jó apám!

Szívemben hordom őt, ki én vagyok,
ezért olyan szomorú a szívem,
mert benne kettőnk bánatát viszem
s a lelkemen is kettős könny ragyog.

Ő sir utánad, évek óta már,
hogy átülje szépívű nyakad,
anyatej után anyacsókra vár.

Ő sir utánad, hogy add meg magad.
életet kér, örömet, anyát, Téged —
kettőn esengjük a Te melegséged...

NEM VAGYOK SENKIÉ

Én nem vagyok már senkié
mint az eltitkolt gondolat,
amit mindenki sejtve fél
s be nem fogad...

Csak Istené vagyok. S Tiéd
szeretnék lenni egyedül.
Lelkemben az Ég fénye ég
és heve gyül.

Az Istennek meggyónom én
minden este, mi bűn nyomott.
Ő csendet ültetett belém
s feloldozott.

Meggyónom Neked is, mi fáj,
ami a lelkemen pokol...
Ha szerelem szentélye zár:
feloldozol?

Istenhez s Hozzád megyek el,
Hozzatok sodor minden éj,
a lelkemben így vezekel
a szenvedély...

— Én ma senkié nem vagyok,
mint a virág, fű, falevél...
De lelkem felettéd ragyog
s Te benned él.

Cselédügy

Irtá: Dallos Sándor

A cselédünknek megbetegedett az édes anyja, haza kellett mennie, hogy ápolja. Az anyja magános özvegyasszony, három holdnyi kicsi földjéből él úgy, ahogy, nincs más, csak ez a ledny, se fia, se rokona, hát a lányunknak haza kellett mennie. Rengeteg bajjal vannak tele ezek a szegény lednyok, legtöbbször mögött ott a fél falu nyomorúsága s olyan kegyetlen terhek, hogy az ég is szürke lesz tőlük, az ember nem is tudja, milyen rettenő nehézségek vetik őket el hazulról. Hát a lányunk elment. Ugy számította, hogy két hét alatt lezajlik otthon a baj, akkor jön vissza s folytatja a munkát nálunk ott, ahol abbahagyta: helybe jön. Addig is, csaknem egy napi futkosás árán, állított egy kiségitőt maga helyett, valami ismerősét, akít szívós fáradhatatlansággal vádászott fel valahonnét, túl a hónap közepén, azt kitanította, hogy mit hogyan csináljon, kit mikor keltsen, hogy hogyan szeretjük a kávé, a spenótot, a felsőt, egyszerűen mindent rendbe tett s szomorúan, mint aki fullasztó ködbe megy bele, elment haza.

Mi meg vártuk. Jó lány volt, tartottuk a helyét, ennek az új lánynak is mi is rögtön megmondtuk, hogy csak kiségitő s állása csak addig való, míg a Marcsa vissza nem jön.

Igy mult el tizenkét nap, az új lány rendszeresen dolgozott, előzékeny volt, ügyes, szorgalmas, kedves s a tizenharmadik nap irt a Marcsa egy nehéz betűs, panaszos levelezőlapot, hogy ne haragudjunk rá, de ő nem jöhet, az anyjának kétoldali tüdőgyulladás van, hatvan éves, lehet, hogy meghal, nem hagyhatja egyedül és sírva bár, de lemond a helyéről, mert ő, Isten tudja, mikor jöhet csak vissza. Beletelik talán két hónap is. Hát Verát sokszor csókolja, sírva fakad, még ha rágondol is, nagyon szépen kéri, hogy küldjük el neki a könyvét s ha már így van, vegyük fel a Böskét állandóra helyette, az rendes ledny, ő ismeri, azért is szerezte ide kiségitőnek is.

Mi nagyon sajnáltuk a Marcsát, jó leány volt, de nem tehetünk mást, elküldtük neki a könyvét, beleírva minden lehető jót, a feleségem még levelet is mellékeltem hozzá, hogy menyire szeretünk volna, ha visszajön, az édesanyjának javulást s neki türelmet és kitartást és szerencsét. Aztán megfogadtuk állandóra a Böskét és azt se bántuk meg, mert a Böske is jó leány, nincs vele semmi baj, szeret is itt lenni s a kisleánnyalmal délutánonként olyan hancúrozást csapnak, hogy már nekem kell néha rájuk rápakodnom s csöndet teremtenem a nagy jütkében, mert nem tudok tőlük dolgozni.

Ennek az egésznek több mint két hónapja már, Böske azóta egészen idénült, — mit mondjak? — már itt-ott rám is szól, ha valamit előhagyok, hogy: „ó, az Isten áldja meg a nagyságos urat, de csudamódon szét teccik tunni hagyni a dógokat!“ Én meg azt mondom neki: „Ne zúgjon már annyit, nagyságosny!“ S ezen úgy tud nevetni, hogy a harminckét egészséges foga csak úgy villog.

Egyszerűen minden jó lenne, de vagy öt napja egy délelőtt csöngelnek, Böske kiperdül a konyhából, ajtót nyit, hát a nagy, fekete szemével — mert fekete szeme van neki, — oda-kint áll a Marcsa. Az a ruha van rajta, amelyben elment, ugyanaz a fél falusi, fél városi öltözet, fején a régi barett-sapkája, mert azt viselt s csak néz, csak néz, egyet nyel, furcsán mosolyog s azt mondja a feleségemnek, aki ugyancsak ott áll az előszobában. Szerényen mondja s csöndesen, a régi helyén:

— Keztesókolom. Fölgyütem. Szabad begyönni egy kicsit?

Böskéről lehevrad a fűrge s örök mosoly, szoros szájjal tárja ki egészen az ajtót s kellenül mondja:

— Gyere! Nem is irtad meg, hogy gyösz.

S a feleségem:

— Jöjjön már, Marcsa! De kedves, hogy meglátogatott bennünket! Hogy van? Egy kicsit sovány.

Megcirógatja az arcát, szinte behozza, a

nagy tereferére én is kimegyek, és nevetek.

— Nini, a Marcsa!

S örülök, mert igazán szerettem a Marcsát, kezét fogok vele, a szája haldán elnyilik s azt mondja:

— Milyen jó színben van a nagyságos úr!

Valamennyien bemegyünk a konyhába, Marcsa leül a régi helyére, a „stokedlira“, ott szokott üldögelni, körülnéz a régi dolgok között s mosolyog, mosolyog, beszélgetünk s valami alázatos, jó, kérő kutyatekintettel néz bennünket, egyre néz. Nem szól semmit arról, ami benne van, amiért jött tulajdonképpen, csak néz a meleg, fekete, paraszti szemével s abban benne van, mint egy csokor árvácska, az ő néhez vágya s a ki nem mondott titka, hogy szeretne visszajönni. Ő semmiről nem tehet, neki az anyját kellett ápolni két hónapig, a szerencsétlenségben haza kellett mennie, de most itt van, némán és hűségesen és melegen, talán ez-

EJFÉLI SÉTA

A nyári szél némán arcomba tépett, gallyat szítálgattak a nyurga fák, madár-hangverseny lágyan járt nyomomban, mint varázsos, kései szerená. Ejfélt volt. Karóram világította a sötétségben fuldókló időt, a percek, mint a szekerek suhantak: súlyos, szomorú batyukat vivők.

A mezőkről sóhajgatott a rétszag és szentjánosbogár világított, harangvirág állt hajlongva élembe, kék harangjával rém kondított. Kongott utánam büszke, szép szavával, lák eresze harmatot hullatott. S megállítottam csöndesen karóram, mint boldog és termő pillanatot.

HOLLÓ ERNŐ

zel aludt el minden éjszaka, hogy ő ide bejön és leül és itt lesz és itt marad, hát megjött. Ennyi az egész. És azt mondja:

— Ni, a kávédaráló megvan még!

És:

— Ejnye, a „vájlingról“ lepattant a zománc!

És:

— Látom, má nem is fűttenek. Szépen kitalavaszodott.

De ez olyan, hogy szinte a szíve, az egész kis élete illatozik benne, mint egy kert rezedákkal, ez az ő ölése és ajánlkozása és buzgó igyekezete felénk a régi helyért, hogy nem lehet nem érteni. S az új leány, a Böske, akít ő hozott és ő ajánlott, ott van, ki nem menne a konyhából egy világért se, érzí, hogy mi van, hogy harcolni kell s állja a harcát. Ilyeneket mond Marcsának:

— Anyád meggyógyult?

— Meg, — felel Marcsa.

— Csuda, hogy ilyen öreg asszony meggyógyul ilyen nehéz betegségből.

— Bizony, csuda

— Személyen gyöttél?

— Azon.

S most hirtelen előretör, ő van itthon, ő itt a ház, az ő helye itt s mutatja. Kimutatja. Fölkabodott arcot vág.

— Azt a hentest már ki kellene vágni innét, naaccságos asszony, már féltizenegy s még mindig nem hozza a húst! Tegnapelőt is tizenegykor hozta!

S mérgeledik, fenyeget, hogy micsoda disznóság ez, hogy egy hentes így packázik mívelünk s máskor is eldörmög így, úgy-úgy összeszedja a hentessegédet, csak úgy porzik, de ez most más, ez most az ő gondja, rangja, ide-tartozása, ezt most a Marcsa előt teszi s előtünk is, hogy ő ilyen. Ilyen gondoskodó leány. És sűrű-forog, edényhez nyúl, vizet ereszt, tüzet rak, zöldséget kapar; hasznos és fűrge és élénk és villog, fölényben van s csatázik a mássikkal, ez az ő csatája.

És meghozza a hentes a húst és ő pöröl vele: itthon van.

És rózsapárikát kell hozni és snittlinget, meg külön tíz deka vaját, mert estére a Winkler mérnök úr lesz itt s az szereti a körorzöttet! És hogy ez a vekker mennyre siel, a kutyafáját, féltizenkettőt mutat, pedig legfőbb ha tizenegy lehet. De annak az órának is megmondja majd a magdét, aki javította. S dolgozik, forog, kimegy, bejön, néha dob Marcsának egy-egy mondatot, vet rá egy-egy éles pillantást s a szája be nem áll.

S a Marcsa ül és néz, egyre szomorúbban néz és lassan elveszti magát. Lassan olyan lesz, mintha körülötte zúgna az ismeretlen tenger s dermedne egy hűvös porú, buckás, kiellen pusztá. De harcol még, igen, minden ereje a szeme s a jó emlék, amit itt hagyott maga után, ezek a fegyverei, mert azt nem mondhatja, hogy a Böskét küldjük el, ő ezt ki nem mondhatja, csak a szemével nézheti s a szájával szomorkodhatja. Még csak nem is ezt, csak azt, túl a Böskén és a Böske nélkül, hogy ő megjött és szeretne itthon lenni itt.

S nem szól s az egész dolog raitunk áll most s nekünk kell döntenie.

Nem lehet tudni hogyan gondolja a Marcsa és megoldani se lehetne az egészet most rögtön itt, hiszen még ha elküldenék is a Böskét, felmondás jár neki, vagy két heti idő, vagy pénzben kifizetni bérét, kosztját, mindent, de a Böskét is szeretjük, az is szegény és jó és rendes és kedves és nem lehet vele megtenni ilyen gyalázatosságot. Szegény, kedves, biztonságához ragaszkodó kis cseléd.

Hát áll a harc, a titkos harc, amelyet nem lehet eldönteni s Marcsának van még egy fegyvere: Vera. Vera ovodában van, de egy órákor megjön, Böske megy le érte, ő hozza fel s Marcsa leguggol az ajtóban s úgy mondja:

— Veronika!

A gyerek nézi, megismeri, örül neki s mungyárt meg is húzza az orrát, mert a Marcsával ezt szokták játszani, hogy ő meghúzza a Marcsa orrát s a Marcsa azt mondja: hamma! Most is mondja, Vera nevet is, de mikor ebédeltetésre kerül a sor s Marcsa ajánlkozik, hogy majd ő, Vera elinti.

— Dehogyan! A Böske etessen!

S Böske viszi, mint a zsákmányt s két perc múlva hallatszik, amint vihogva, mókázva esznek.

— Hogy megnőtt a kis Veronika! — mondja Marcsa, de már valahova rettenetes messze néz a szeme: a bizonytalanságba, az ismeretlenségbe bele. S mikor Böske kijön egészségesen és telten és fiatalon, ő olyan, hogy meglátszik rajta: közeledik a harminc felé. Szegény parasztlányokon hamar meglátszik.

Még ott ebédel; még egy órát vár is s hogy nem történik semmi, csöndesen beköszön, megköszöni az ebédet és elmegy. S már egy szomorú idegen, mert az arcán már az van: mi lesz és hogyan lesz tovább. Böske eresztí ki s ahogy egymásra néznek, most látszik: Böskében utálat van s Marcsában nehéz, öreges, falusi gyűlölet. Ellenségek. Mától kezdve egészen biztosan ellenségek. Havi hatszázé!

Ahogy az ajtó becsukódik, Böske hallgatózik egy kicsit, aztán beperdül s az arca egyetlen felséges, diadalmas nevetés.

— Hihi, ez a helyért gyött, a helyem szerette volna visszavenni! — mondja a feleségemnek. — Teccet látni? Ismerem én! Ez szeretett volna megülni itt s a kisgyereket is, hogy elkapta mungyárt! Hihi! De jó is, hogy nem tetszett visszafogadni, hiszen ez, szegény, mellbajos! Nem tetszett rajta látni, hogy mellbaja van?

Ez nem igaz, csak úgy mondja, hogy bebiztosítsa magát, ez az utolsó vágása. Aztán megy, nevet, énekel odakint, hangos tőle a ház, mintha rigót fogtunk volna. Győzött. Amaz meg baktat az utcán, bandukol, egy szerzőhöz befordul, odaadja a könyvét, beül és vár. Vár a sorsára, Marcsa, a régi cselédünk, akít szerettünk. S most ülünk és azon töprengünk, miként kellett volna cselekednünk, hogy egyaránt jót cselekedjünk. De azt az ember ebben a bitang kis életben sohase tudja. Buta törvény, de úgy igaz: valakit mindig verni kell.

Asszonyok dolga

Az itthonmaradottakhoz

—**enne** vagyunk véglegesen a nagy nyárban. A strandokon hemzseg a nép s cigányzene szól este a nyári vendéglők bokrai között. Asszonyok és gyermekek menekülnek a hőség elől, hegyek, tavak és tengerek mellé.

Persze, vagyunk azért néhányan asszonyok és leányok, akik itthon maradtunk. Van, akit a munkája köt ide, van akit egy bridge-klub, néhány megszokott kártya-partner. Aztán vannak, akik azt tartják, hogy itthon lehet a legjobban nyaralni. Hiszen van is ebben valami, nem mondom. Először is az otthoni kényelem, a megszokott lakás. Aztán a strandok és fürdők, melyekhez foghatót keresve sem találunk széles e világon.

Csak hogy ehhez a nyaraláshoz három dolog kell: pénz, pénz és pénz...

Különösen ezekhez az itthonmaradottakhoz szólunk most, amikor röviden útmutatást akarunk adni a nyári ruházatra vonatkozóan, amikor olyan üde és kényelmes ruhákat akarunk leírni, melyeket a meleg városban napközben hordhatunk.

Mostanáig a bizonytalan időjárás arra kényszerített, hogy sötétebb holmit öltünk magunkra, sötétkék és fekete ruhákat, melyeknek komolyságát a madeira, vagy valencienne-csipke díszítése világított csak be fehérségével és tett kissé nyáriassá. Többnyire szintén sötét-

színű, virággal és fátyollal gazdagon díszített kalapjainkat is mindmáig hordhattuk.

De most nyár lett: Adieu sötét ruha és túldíszes kalapkészlet! Most már a napfény uralkodik, amely vakító sugarainak fényével teleszórja ruháinkat. Mennyi álomszép holmit alkottak ezeknek a napsugaraknak segítségével a párizsi kreátorok!

A vonal: erősen kihangsúlyozott vállak, karesú derék és bő, sok részből srégen összeállított, húzott vagy plisszírozott szoknya. Igen, tulajdonképpen a szoknya adja meg a mostani divat karakterét.

Olyan rövidke és vidámak ezek a szoknyák, hogy önkénytelenül hozzájuk idomul a hangulatunk.

Sok a légies, dús szoknyájú ruha, ingblúz-szerű sima és szerény felsőrészrel, rövid ujjakkal, amelyeket aztán világos vagy sötétszínű, hosszú és csukló fölött húzott kesztyűk egészítenek ki.

És a színek szépsége sem marad el a vonal frissessége és szemrevalósága mögött: a fehér linon-ok és surah-k mellett az üde rózsaszín és hársfa-zöld, a kobaltkék, a citromsárga helyettesítik a pasztell árnyalatokat. Blúzok formájában színesítik a puha, könnyű szöveteket vagy vásznakat és így elragadó kosztümöket alkotnak.

Kapucni, Köpeny, Karima

Virágápolás:

Hálás kerti növény: a lugasra felfutó „Mina lobata”

Ilyenkor van a kertészkedés ideje. Nincs szebb, mint a zöld lombokkal telifuttatott házfal, vagy kerti lugas. A felfutó kerti növények között figyelemreméltó a mexikói származású Mina lobata. A nagyon árnyékos helyek kivételével falak, kerítések mellé ültethető, de előrenedű lugasok, gúlaalakú állványok befuttatására is. Aránylag gyorsan fejlődik, dusan lombosodik és 5-6 méter magasra is felkapaszkodik. Levélzete és érdekes virágzata rendkívül díszes. Csíno szívförmájú, de három karélyu levelei örűn bevonják a falat, a lugas, vagy az állványt az üdező lombzatból messzire kinyulnak a levelek hónaljából kinövő hosszú kocsányon egy oldalra hajló fűren pompázó bimbóban világospiros, majd narancssárgává színeződő virágai, amelyekből hosszan kimerednek a porzók. Nálunk kevés kertben látható, pedig megérdemelné, hogy jobban felkaroljuk, mert még kisebb kertben is nagyszerűen és hatásosan alkalmazható. Gyakran előfordul, hogy a fő nem hoz virágot és ezért ajánlatos egy helyre több tövet is ültetni. Virága tartós, ezért vázában is tartható s mivel virágzóra hosszú, csokorkötéshez is előrendű.

A szépvirágú, teteszerű növényt a múlt század ötvenes éveiben hozták először Európába Mexikóból, de röviddel a behozatal után az euró-

pai kertekből kivesszett és egy időre el is felejtették. Akokriiban ugyanis a növényt csak cserepben nevelték s így nem fejlődhetett kellőképpen, magot sem hozott és nem is tudták rendszeresen szaporítani. A magok beszerzése viszont az akkori tengeri számitás mellett nehézkes és bizonytalan volt.

Másodszor a múlt század nyolcvanas éveinek végén tűnt fel, amikor Haage és Smidt erfurti kertészek hívták fel a figyelmet a növényre. Az újdonságnak vélt növénynek hamarosan híre terjedt a virágkedvelők körében. Sokan úgy is fogadták, mint új mexikói növényt, de a tudomány csakhamar megállapította, hogy egy korábban is ismert, de elfelejtett növényről van szó.

A Mina lobata tenyésztése, most, amikor már Európában természetesen magok is rendelkezésre állnak, könnyű. Tulajdonképpen évelő növény, de nálunk egy nyári növényként nevelik, mert éghajlatuk alatt, különösen hidegebb télén, kifagy. A kissé rendszeretlenül, de azért jól csirázó magot februárban—áprilisban szoktak elvetni üvegházban, vagy fűtött verandán ládikákba. A kikelt apró növényeket apró cserepekbe ültetik át, langyos helyen megfelelően öntözik, levegőztetik, ha pedig megnőnek a szükséghez képest még nagyobb cserepbe rakják, májusban pedig, amikor már nem kell tartani az erős lehűléstől, a kertbe, a kijelölt helyre ültetik. Földben nem válogatós, de ásványi sókban gazdag, homokos, humoszos, nem nedves talajban virágzik a legjobban.

A növénynek az a gyakran tapasztalható jelensége, hogy gyéren virágzik, vagy egyes tövek egyáltalán nem hoznak virágot, arra vezethető vissza, hogy a talajból ásványi sók hiányoznak. Eppen ezért tanácsos azt a helyet, ahova Mina lobatát akarunk ültetni, előzetesen megfelelő műtrágyakeverékkel behinteni.

Több növénykedvelő, aki már Mina lobatát nevelt, megfigyelhette, hogy igen sok levél esedékes, sárgássá, majd fehéressé válik. Különösen a falak mentén ültetett növénynél tapasztalható ilyen esapadság. Ennek valószínűleg az az oka, hogy a talajból hiányzik a vas, vagy ha nem tudja felvenni, mert a falakról lehulló méz a talajt lúgosná teszi s emiatt a talajban lévő vas oldódik fel és nem jut a növényhez. Ha az öntöző vízhez kevés vasat vagy vasgátlókat adunk, a esapadság néhány nap múlva eltűnik.

Rusznák Gyula dr

A nő a modern társadalomban

Fűzve 72 Lei.

A szerző megbízható szociális érzékkel nyúlt ehhez a kérdéshez, hogy a továbbkutatásnak lökést adjon s az ugartörés nehéz munkáját elvégezze. Részletesen foglalkozik a történeti feminizmussal, majd az új feminizmus keretében tisztázza a női mai problémáit. Rusznák Gyula a katolikus világnézet fényében ismerteti meg olvasóival a kérdés ezen területét.

GÖRBE TÜKÖR KERESZTREJT VÉNY

Ez a jó fogyókúra!

A hölgyek nem kövérek.
De fogyni akarnak, mert ez a divat.
Amíg ez pénzbe nem kerül, a férfinek nincs beleszólása. Mindegyik örüljön, ha felesége alatt nem törik össze a szék, hiszen önagsága olyan karcsú, mint a szélben hajladozó nádszál. A nádszál ugyan nem iszik reggelire és vacsorára üres teát és nyilván ebédre sem fogyaszt citromot, fél almával, három deka kekszel, Tepsiné azonban kénytelen, mert kissé molett No, nem nagyon. Mindössze 96 kiló, de ez árnyékban alig látszik.

Tepsiné tehát fogyni akar. Sajnos, nehezen megy a dolog.

Önagsága hajlandó mindenféle soványító kúrára. Izzasztja magát, reggeli tornát végez este is, cigarettázik, gyümölcsön él. Mégsem éri utól a nádszálát, hanem megmarad terebélyes diófának. Ez pedig baj, mert Piszé Tóbiásné pontosan 30 kilóval súlyosabb. Piszé azonban nem árulja el a remek módszert, amivel felesleges kilóitól megszabadult. Hogy jönne rá a nehézség, — legalább egy métermáza erejéig.

Ne szidjuk Piszénét, hölgyeim. Harminc kilóval könnyebben is szét fog pukkadni, ha mostani irásomat olvassa. Én tudniillik nem vagyok köztüv, szivesen elárulom a titkot, hogyan sikerült neki keszre átdolgoztatnia magát. A török módszerrel. Hét pécset alatt őrizték ideig az arany szabályokat, mégis megszereztem. Aki ezeket pontosan megtartja, az régi alakját elveszti. Garantiálom!

Aki tehát le óhajt fogyni, az
1. a lépcsőn felfelé egyszerre két-három fokot agorjon. Eleinte talán zökkenőt fog okozni a tergeszökellés, mert nincs mindenki hozzászokva, hogy naponta kifigamitsa a bokáját, de csak csináljuk. Vagy boka, vagy pocak, — ez a kérdés, választatok!

2. A karosszékéből úgy álljunk fel, hogy a támlát ne fogjuk meg. Ezt ismételjük tízszer, húszszor. Harmincszor, amíg el nem jár a hölgy. Azonban ekkor se a támlához kapkodjunk, hanem a fejünk-höz, hogy miért is ettünk éveken át hízlalt rostélyost és túrós rétest?

3. A reggeli zuhany alatt ugrádozzunk. Szóval ne déiben keljünk fel, hanem reggel, ami már maga jelentős ugrás. Azonkívül ne meleg fürdőben tapsikoljunk felőráig, hanem álljunk a hideg csap alá. Nincs az a hölgy, aki bokázni ne kezdjen, ha megered felette a zápor!

4. Tépjünk szét egy újságot apró darabokra és szórjuk el a padlón, azután szedjük fel merev térdel valamennyit. Amennyiben nincs a kéznél újság, akkor metgeszi egy kiló száraz bab is. Amire a hölgy szemekint felsipegeti, lemege a délelőtti és másfél kiló.

5. Busás étkezés helyett ballagjunk fel naponta a Gellért-hegyre, vagy hasonló magaslati helyre. A bohó gyalogtúra tágítja a tüdőt és szűkíti a belterjedelmet. Utána térjünk haza vidáman otthonunkba és kedvesen szölgünk a szakácsnőnek:

— Mari, ma nem ebédelek. Már jölköttem a tyaloglással...
Ez a török módszer, kérem.

Egyesek netán idegenkedni fognak tőle, ezek fogadják őszinte részvétem. Töltött káposztával és tejszínes csokoládéval kombinált soványítókúrát eddig még nem sikerült feltalálni. A többiek ellenben gyakorolják szorgalmasan. Aki éppen nyaral és nem rendelkezik hegygel, az helyette ússa át mindennap ötvenszer a Köröst. Szélességben, vagy hosszában, nekem mindegy, csak feleúton abba ne tessék hagyni a kúrát. Különösen akkor nem, ha az embert pont a Körös közepén járatt bele!

K. A.

A déva-telepi új „Szent Antal” templom javára, a templomépítő-bizottság megbízásából Szabó Dömjén dévai ferences atya egy imakönyvet adott ki. — Az imakönyv

„ÉGI LÁNG”

cimmal jelent meg. 629 oldal. Ara: 150 lei
Mivel ezen imakönyv tisztá jövedelme az emlitett templom javát szolgálja, Istennek dicsőségét hirdeti és páduai Szent Antal tisztelgetnek állit emléket az, ki minél hamarabb be szerzi. — Kapható lapunk kiadóhivatalánál is.

27. (358.) szám.

Beküldte: Fáskert Jeno

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
10		11								12
13	14				15					16
17				18			19		20	
21			22					23		24
	25					26			27	
	28				29		30			31
32			33			34				36
37				38					39	
40			41		42			43		44
		45		46			47		48	
	49									

Beküldendő: Vízsz. 1., 11, 22. és 49. Függ.: 10., 12., 18., 31. és 36. Beküldési határidő: augusztus 3.

Vízszintes sorok:

1 Idegen ifjusági iró. 10 SVLN... 11 „Légy jó mindhalálig” szerzője, keresztnevének első betűjével. 13 Kiejtett betű. 15 Sio. 16 Igekötő. 17 Régi nép. 18 Nyitót. 20 Főzelékfajta. 21 Nemzet. 22 „Elnémult harangok” szerzője. 24 Van ilyen mondat. 25 Kávé jó, ha van. 26 Modern iró, nemrég Szegeden halt meg. 28 Sántot huz. 30 Egymást követő betűk. 32 Juttat. 33 Gyufa magyar feltalálója. 35 Véd. 36 Templom. 37 Pólyadék. 38 Kettőzve: magyar színművész név. 40 Ósbron város. 42 V. D. 44 Zenei hang. 45 ...REZ Lola, iróné. 49 Azslai magyar utazó.

Függőleges sorok:

2 Német előjáró. 3 Ábrahám unokaöccse. 4 Másálhangzó. 5 Öszövetési név. 6 Római császár + foltoosság régi elnevezése. 7 Mutatószó. 9 Ötlen nos. 10 SVEN...12 Öt világrészen keresztül szerzője. 14 Időhatározó. 16 Régi súlymérték. 18 Magyar ifjusági iró. 19 Kevert mosoly. 22 Pálinka népies elnevezése. 23 Róni. 25 Húr mássálhangzó. 27 Kezdet és vég (görögül). 28 Tartozik (ék. hiba). 29 Nemzet. 31 Ifjusági költő. 32 „A patyolat üzenete” szerzője, keresztnevének első

betűjével. 34 „gulya. 36 „Nagy idők, nagy emberek” szerzője, keresztnevének első betűjével. 41 Robinson idője. 43 Kinrimben van. 45 k. T. 46 Olasz igen. 47 N. V. 48 Azonos betűk.

25. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Vízsz. 1. és nyilirány: Krisztusi hittl neveljétek fiatalokat igaz férfiakká s mindig az erények mezejére vezessétek. 42. és nyilirány: A hazaszerteret lebegjen gyermekeitekben. Függ.: 10. Imádkozzál édes gyermekekem.

Helyesen megfejtették: Derzsy Zoltán, Csiby Lenke, Kiss Lajos, Balázs Magda, dr Zakariás Jenőné, Zakariás I. István, Zakariás Tibor, Zonda Magda, Dombrády Ferenc, Sebestyén Béla, Winckler Dezső, Kovásznay Ádám, Balogh Kálmán, Kerezi Andor, Tuzson Géza, Engli Vilmosné.

A jutalomkönyvet Kiss Lajos nyerte, elküldöttük.

ROVATVEZETŐ KÖZLÉSEI

M. I. A rejtvényt megkaptuk. Át fogjuk nézni. Megjegyezzük azonban, hogy a kisebb méretű keresztrejtvényeket szivesebben fogadják olvasóink. Ennél nagyobbát semmiesetre se kérünk.

Hivatalos árfolyamon magánfél nem kaphat devizát

Feleslegek vannak szabadforgalmi devizákban. — A Nemzeti Bank új rendelete

A Nemzeti Bank új rendelkezést adott ki tegnap a magánfélre szükséges külföldi valuták beszerzésére vonatkozólag. A rendelet így szól: „A kormány gazdasági bizottságának július 14-iki határozata értelmében a magánosok által igényelt külföldi devizákat az alábbi célokra, csakis szabad vételben szerezhetik be. Ezek a célok a következők: egészség, túrisztika, kereskedői utazások, magánosoknak való tartozás kifizetése, tartózkodási kiadások, segélyek, nyugdíjak, illeték befizetések, kivándorlás. E rendelkezés alá esnek azoknak az országoknak a valutái, amelyekkel szemben nincsenek valutára korlátozások bármelyik országban kell is teljesíteni a fizetést. A fenti célokra szoló valutát ezentúl is a nemzetgazdasági minisztérium mellett működő bizottságtól kell kérni.”

E rendelethez illetékes körök a következő magyarázatot fűzik:

Attól a peretől kezdve, amikor a behozatalra foglalkozó kereskedelmet és ipart arra utasították, hogy szabad egyezkedéssel szerezzon valutát, méltánytalanság volt, hogy hivatalos árfolyamon kapjanak devizákat azok, akik kívánnak devizákat kapni.

Másrészt egyre növekszik az igény a szabad valuták iránt elsörendü anyagok behozatalára, hadifelszerelésre és más nélkülözhetetlen célokra, ennek következtében egyre gyérül a szabad valuták beáramlása, ami bizonyos korlátozást tesz szükségessé. Ezenkívül a Nemzeti Bank intézkedése nagymértékben hozzájárul a gabonák export útján

való értékesítéséhez. A szabad valuta-kérelmek megsaporodván, az exportörök könnyebben fogják tudni a nekik fennhagyott részesedést eladni, ami arra fogja őket buzdítani, hogy mennél nagyobb exportot bonyolítsanak le. A Nemzeti Bank rendelkezése nem érinti azokat, akiknek nincs módjukban szabad kurzuson beszerezni a valutát. Így a külföldön tanuló romániai diákok ezentúl is hivatalos árfolyamon fognak valutát kapni.

Ezekhez a hivatalos fejtegetésekhez a laikus közönség számára a következőket tartjuk szükségesnek megjegyezni:

A gabona-exportból származó valuták 70 százalékát be kell szolgáltatni a Nemzeti Bankhoz, míg 30 százalék felett az exportör rendelkezik és pedig úgy, hogy a szabadpiacon eladja. Minthogy azonban a magánosok eddig hivatalos árfolyamon kaptak valutákat, nem igen siettek a szabad piacra külföldi pénzt vásárolni. Az új rendelet szerint azonban most már hivatalos kurzuson nem kap senki valutát, (kivéve a diákok), tehát kénytelen lesz a szabad piacon megvenni, ami az jelenti, hogy az exportör jobban el fogja tudni adni a 30 százalék kvótáját, mint eddig. A szabad piac nem téveszthető össze a zugpiaccal, vagyis a fekete tőzsdével, mert a szabad piacon való vásárláshoz is engedély kell, aminek birtokában aztán valamely bankban meglehet a napi áron a devizákat vásárolni. Az engedélyhez szükséges kérelmet is elintézi bármely bank, mert hiszen ez csak blanketta dolga.

A közoktatásügyi minisztérium felülvizsgálja azokat a hitvallásos iskolákat, melyek még nem kapták meg a nyilvánossági jogot

Hét elemi iskola hozzájutott a nyilvánossági joghoz. Több elemi iskoláért közös föllépésre készülnek az iskolafenntartató egyházak

Kolozsvár Saját tud. A közoktatásügyi hatóságok az utóbbi évek során számos magyar tanítézet nyilvánossági jogát különböző jogcímenek megvonták. Ez annyit jelentett, hogy a tanulók csak az állami iskola tantervét követve tehetők vizsgák és ennek alapján kaphattak érvényes bizonyítványt. A nyilvánossági jog megvonása súlyos anyagi és erkölcsi károsodást jelentett úgy az iskoláknak, mint a tanulóknak és a szülőknek. A magyar iskolafenntartó egyházak ismételtelen közbenjárta az illetékes kormánytényezőknél a nyilvánossági jogukat elvesztett tanintézetek helyzetének felülvizsgálása érdekében. Évek óta húzódott az ügy, míg most a magyar egyházak vezetőinek sürgetésére elrendelték az iskolák jogi helyzetének megvizsgálását. Ennek alapján több hitvallásos elemi iskola visszakapta nyilvánossági jogát. Így például teljes jogú működési engedélyt kapott a lupényi zászfenesi, gyergyószárhegyi, zernesti és kászoni

újfalui katolikus elemi iskola. Visszakapta nyilvánossági jogát a csombordi és szolnokházi református elemi iskola is.

A kultuszminisztériumban még több hitvallásos jellegű és magyar nyelvű iskola nyilvánossági jogáért van eljárás folyamatban. Ilyen a hátszegi római katolikus zárdaiskola, amelyet kizárólag apácák vezettek, s amelytől a nyilvánossági jogot azért vonták meg, mert nincs férfi igazgatója. Nyilvánossági jog híjával vannak a homorodremetei, szőkefalvi, óradnai, fenyédi, eskimindszenti római katolikus elemi iskolák is. Ezekről többnyire azzal az indoklással tagadták meg a nyilvánossági jogot, hogy az iskolák csak helyettes tanárokkal működnek. Az iskolák helyzetének most folyamatosan levő felülvizsgálása során a magyar nyelvű hívek iskolafenntartó egyházai közös föllépésére készülnek, hogy minden iskolájuk a nyilvánossági jogot megkaphassa.

Ezer millió font sterling felkínálása Németországnak

Az afrikai gyarmatokat is felajánlják közös kihasználásra. Ellenszolgáltatásul azt kívánják, hogy kezdje meg a leszerelést

Londonból jelentik: A szombat reggeli londoni lapok nagy feltűnést keltő tervet vetnek fel és annak a véleménynek adnak kifejezést, hogy a világpolitikai problémák megoldásának leggyakorlatibb módja a gazdasági kérdések megoldása lenne. Az ismeretlen forrásból származó terv szerint arról van szó, hogy Németország nagyobb kölcsönt kapna arra a célra, hogy a háborús gazdálkodásról békegazdálkodásra térhessen át. A kölcsön összegét illetően a lapok a legkülönbözőbb számokat közlik. A *Neus Chronicle* 100 millió fontról beszél, a kormányhoz közelálló *Daily Telegraph* viszont már egy milliárd fontról tud. Ez a lap a gyarmati kérdést is érinti és újból előveszi azt a régi tervet, hogy egyes gyarmatokat úgynevezett közös gyarmatokká alakítsanak át, ami azt jelentené, hogy az illető gyarmatok természet kincseinek kiaknázását a nagyhatalmak közösen végeznék. A *Financial Times* már odáig megy, hogy azt írja: ezeket a kérdéseket nemzetközi értekezlet elé kellene vinni. A nemzetközi értekezlet sikerének biztosítása érdekében arról is szó van, hogy Danzigt az értekezlet összeülése előtt átengednék Németországnak.

A meglehetősen fantasztikusan hangzó ter-

veket illetően hivatalos megerősítés még nem hangzott el.

Egyes lapok értesülései szerint Wohltat dr., a német gazdasági tanácsos londoni megbeszélései során szóba kerültek bizonyos általános elrendezési tervek, amelyeket nem mint az angol kormány politikáját közölték ugyan Wohltattal, de értésére adták, hogy ha ezeket Berlin elfogadhatónak találja, az angol nép is helyeselné. A *Daily Telegraph* szerint ennek a tervnek a főbb pontjai a következők:

1. Németország valósítsa meg jelentékeny mennyiségű leszerelést.
 2. Ennek ellenében a nyugati államok ezer millió font kölcsönt adnak Németországnak, hogy lehetővé tegyék a Birodalom áttérését a háborús gazdálkodásról a békegazdálkodásra.
 3. Az afrikai gyarmatok közös kiaknázása, anélkül, hogy a hatalmak jelenlegi felségjogai a gyarmatokat illetően megváltoznának.
- A *Financial News* megállapítja, hogy ez a gondolat nem származik angol hivatalos helyektől vagy kormányköröktől és az ezzel kapcsolatos híresztelések alig többek suttogásnál, noha tény, hogy ez a suttogás elég hangos.

Anglia elvben elfogadta az összes japán kívánalmakat

Szabaddá lett az út a gyakorlati részletek megtárgyalására. Arról van szó, hogy a kínai városok angol negyedei továbbra ne támogassák a Csang-Kai-Sek-kormányt

Tokióból jelentik: Félhivatalosan jelentik: Arita japán külügyminiszter a szombati rendkívüli minisztertanácson bejelentette, hogy a tárgyalásokon Anglia és Japán megállapodásra jutott. Anglia kivétel nélkül elfogadta azokat a japán követeléseket, melyek arra vonatkoztak, hogy a tiencsini japánellenes merényletek tetteseinek kiadása mellett széleskörű politikai és gazdasági intézkedések is kellenek, melyek az angol engedményes területen kizárják a további japánellenes magatartást. Ez a tiencsini rendezés aztán a többi kínai város angol negyedére is kiterjedne, s általában arra irányulna, hogy a japánbarát nankingi kor-

mány ellenőrzési jogot kapna az angol negyedekben működő kínai bankok fölött. Végeredményben ez arra vezetne, hogy az angol negyedei tovább nem támogathatnák a japánellenes kínai kormány pénzügyi műveleteit, hanem a japánbarát nankingi kormány pénzforgalmi és kiviteli intézkedései mellé kell a maguk jóvalutájú pénzével állaniuk. Ennek a lehetőségét foglalja magában a mostani elvi megegyezés. Az erre vonatkozó részletek tárgyalására tehát szabad az út.

Az *Asahi Simbun* című japán lap úgy véli, hogy a japán-angol megbeszélések megkezdése előtt Londonból érkezett utasítások megmente-

ték az értekezletet a zátonyra futástól. A japán követelések és a Japán által felállított irányvonalak elfogadása az angol diplomácia történetében rendkívül ritka engedékenységről tanuskodik. Ami az angol fegyverletétel okát illeti, a lap úgy véli, hogy a nemzetközi helyzet indokolja Anglia engedékenységét, még pedig: a moszkvai tárgyalásokon fölmerült nehézségek, az európai helyzet feszültségei és az amerikai semlegességi törvény megváltoztatásának elutasítása. De nagy mértékben befolyásolta Angliát a tokiói kormány és a japán nép elszánt magatartása is. A lap végül megjegyzi, hogy bár Anglia engedett, Japánnak most még nagyobb óvatossággal kell eljárnia, hogy a tárgyalásokat a részletkérdések tekintetében is sikerrel folytathassa.

Hodzsa Milán Londonban

Londonban jelentik: Hodzsa Milán, volt cseh-szlovák miniszterelnök Londonba érkezett. Ujságírók előtt kijelentette, hogy útja szigorúan magánjellegű és valószínűleg vasárnapig marad az angol fővárosban.

Roosevelt pártjában megzilálódott az egység

Washingtonból jelentik: A képviselőház 242 szavazattal 133 ellenében elfogadta egy szakadár demokrata képviselő javaslatát a szövetségi tisztviselőknek mindennemű politikai tevékenységtől való eltávolításra vonatkozólag. A képviselőházi szavazás eredménye ismét arra vall, hogy az amerikai demokrata párt kebelében megbomlott az egység. A határozat korlátozza a tisztviselőknek a választásokra gyakorolt befolyását.

Arcárciketek

Lakás

szavanként 3 lei

Kiadó

1 szobás konyhás, gangos lakás. Nagyvárád, Str. Axente Sever 13.

Kétszobás

alkovos utcai fürdőszobás, etb. lakás azonnal kiadó. Nagyvárád, Moldova-utca 37.

Irodának

alkalmas 2 szoba és 3 szoba mellékhelyiséggel, lakásnak kiadó. Nagyvárád, Piata Regina Maria 3.

Kiadó

nyugalmas, szép utcai szoba, előszobával, virágos kerttel és filagóriával, esetleg fürdőszoba használatlaltal is. Nagyvárád, Bulevardul Bucurestilor 4. szám.

Kényelmes

kétszobás lakás, nagy előszobával, njonnal festve kiadó. Nagyvárád, Str. Mihail Sorbul 11. szám.

Kiadó

2 szobás, előszobás konyhás lakás. Strada Bratianu 52. szám.

Nagy raktárhelyiség irodának, műhelynek alkalmas, megosztva is kiadó. Nagyvárád, Str. Take Jonescu 28.

Kiadó

kapualatti utcai teljeseen különbejáratu, szép tisztá hutorozott szoba. Nagyvárád, Aurel Vlaicu-utca 33. szám.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Hordók és kadak

elsőrendű minőségben, minden nagyságban raktáron. Aszok hordók speciális előállítására. Fagyalt korzovátorok gyári árák mellett kaphatók. Appeltauer hordógyár, Timisoara, IV. Str. Fröbl 5. Telefon: 43-46.

Bérbeadó

egy 4 hoidas szobó és gyümölcsös, 4 szobás lakás, nagy istálló, borház, felszereléssel, hordókkal együtt. Cim: Juhos, Nagyvárád, Str. Miorita 10.

Allást nyec

szavanként 2 lei

Masamódnót

állandó alkalmazásra keres az Elit szalon, Nagyvárád, Banca Nationala mellett, Parcul Traian 6. szám.

Fényképész

segédnő, aki a retust és pozitívat jól érti, teljes ellátással és fizetéssel alkalmazást nyer. Barabás fotográf, Dumb-raveni.

Különféle

szavanként 3 lei

Idősebb

férfinek vagy nőnek ellátását, gondozását elvállalom, szép kertés lakásban. Nagy Maria, Nagyvárád, Dr. Juliu Maniu-utca 116. szám.